

ГРЛИЦА

КАЛЕНДАРЬ ЦРИГОРСКІЙ

за годину

1 8 3 8

У ЦРНОЙ ГОРИ,

У книгопечатни

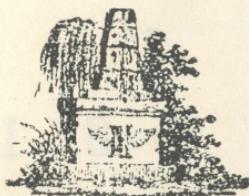
ПРАВИТЕЛА ЦРИГОРСКОГА.

ГРЛИЦА.

КАЛЕНДАРЬ ЦНОГОРСКІЙ

за годину

1838.

издао

Димитрій Милаковицъ,
Секретаръ Правителя Цногорскага
и Ордена Св. Владимира 4-гъ степени
Кавалеръ.

Четврта година.

У ЦРНОЙ ГОРИ,
У књигопечатни
Правителя Цногорскага.

КАЛЕНДАРЬ

за

1 8 3 8

годину

МЛАДЕЖИ ЦРНОГОРСКОЙ

ПОСВЕЩЕНЬ.

К. Исторія о Черній горі, Матрополита Чорногорського Василіем Петрови-
чем. Въ Москву 1754.

III. Записки морського Офіцера, Влади-
мирова Бровенського. Въ Санктпетер-
бургѣ 1818. 4 части.

IV. Записки морського Офіцера, Влади-
мирова Бровенського. Въ Санктпетербур-

ПРЕДГОВОРЪ.

У Границы за 1835 годину почета и у съ-
дующима за ильомъ продужена : Кратка Исторія Црне Горе у овогодишній се Границы
свршує. Книге , коима се издатель при пи-
саню исте Исторіє служіо , ово су :

I. Рукопись Святого Митрополита Петра
Петровића Нѣгоша . — Овай рукопись
храни се у Митрополитской библіотеки на
Цетиню .

II. Исторія о Черной горы , Митрополи-
томъ Черногорскимъ Василіемъ Петрови-
чемъ . Въ Москвѣ 1754 .

III. Записки морского Офицера , Влади-
миромъ Броневскимъ . Въ Санктпетер-
бургѣ 1818 . 4 части .

IV Писма морского Офицера , Влади-
миромъ Броневскимъ . Въ Санктпетербур-

тѣ 1825; и найпослѣ разне рукописне запискѣ
и казиванія овдашніи стары людій.

При описиваню новіи црногорски боєва че-
сто се споминю многа мѣста Боко - Которска.
Да бы читатель, коме ніс Бока позната, и о
ньой имао мадо понятіе, напечатано є у ового-
дишній Границы: Кратко Географическо - Стат-
истическо описаніе Боке Которске, кое є из-
вађено нешто изъ књиге Бродманнове, гдѣшто
изъ књиге Профессора Петера, а нешто изъ
сообщенія једногъ младогъ Србина изъ Боке.

И унапредъ гдѣко џелице содржаваће у
себи разне материјале за Црногорску Историју,
на по времену моћи ће кон ученый Србинъ,
употребивши историческу критику, списати
пространу Историју, за коју ће му Србство
тадъ доиста благодарити, ёрь, што вели нашъ
Хорациј: Кто изъ Сербовъ не читаль
бы съ утѣхою, удовољствіемъ и ра-
достію, на возвышеније духа народ-
наго, а љитописи дѣяній Черногор-
скихъ Сербовъ? —

На Цетиню

1-га Януарія 1858 год.

Издатель.

С О Д Р Ж А Н И Е.

	Стр.
Календарь за тодину 1838	8.
I. Кратка Исторія Црне горе	41.
II. Кратко Географическо-Статистическо описаніє Боке Которске	63.
III. Топографическо описание Царства Іоцзіє.	91.
IV. Црногорске юначке попієвке	100.

ПРИМѢЧ. На страни 57 у врсти 6 послѣ
рѣчи: Инглэзскоме, треба додати: и Генералу
Аустрійскому. — Остале типографическое по-
грѣшкы моїи ће и благосклонный читатель
самъ поправити.

КАЛЕНДАРЬ

за годину

1 8 3 8.

Године паметодостойни доказаји.

Одъ створења света по рачуну паше православне цркве има	7346.
по рачуну Римске цркве	6551.
— — Чифутскоме	5598.
Одъ потопа	5098.
Одъ зиданя куле Вавилонске	4591.
Одъ РОЂЕЊА ХРИСТОВА	1838.
Одъ Ецире или бѣжаня Мухамедова	1216.
Одъ како су се Срби покрстили	982.
Одъ како су се раздѣлиле Цркве (Западни и Источна)	736.
Одъ почетка Турскога Царства	535.
Одъ како је измышљена хартіја	465.
Одъ како је измышљен барутъ	455.
Одъ како су Срби изгубили царство на Косову (15 Јуна 1389)	448.
Одъ како се произнешла печатња	398.
Одъ како су Турци узели Цариградъ и уништожили Грчко царство	385.

Одъ како є одкрывена Америка	346.
Одъ почетка Лутеранскогъ закона	321.
Одъ како Митрополити у Црной гори владаю	321.
Одъ како се у Европи духами почево садити	246.
Одъ како є Петербургъ сазиданъ	134.
Одъ како є Сераскерь Ахметъ Паша уда- рао на Црну гору	125.
Одъ како є Думанъ Паша Купредићъ вой- штио на Црну гору	123.
Одъ како су два Паше Ченгићи с Бе- гомъ Любовићемъ нападали на Црну гору	121.
Одъ како є Ченгићъ Бениръ Паша ударао на Црну гору	110.
Одъ како є крумпиръ у Црну гору до- нешенъ	57.
Одъ како се Рускій Царь НИКОЛАЙ родио	42.
Одъ како с Махмутъ - Паша Бушатлія на Крусама погинуо	41.
Одъ како є Рускій Царь НИКОЛАЙ на престолъ ступио	13.

ПАСХАЛІЯ.

Ове є године кругъ сунца	10.
— мѣсєца	12.
— Пасхално слово	Л.
Ново лѣто починѣ у суботу.	
Месоѣха има 6 недѣлѧ и 2 дана , свега	
дана	44.
Меснє покладе быће Февруаріл	6.
Быле — — Февруарія	13.
40 мученика быће у среду четврте недѣлѧ поста.	
Воскресеніе Априла	3.
Спасовъ данъ Маја	12.
Духови Маја	22.
Недѣлѧ всѣхъ Святыхъ , и Петрове покладе	
Маја	29.
Петрова поста 4 недѣлѧ и 2 дана ,	
т. е. дана	30.
Праздникъ апостола Петра и Павла у сре- ду Юнія	29.
Госпођинъ постъ свагда починѣ се	
1 - га Августа и трає до 15 - га	
тогъ мѣсцеца ; а Божиѣный постъ	
починѣ се 15 Ноемврія и трає	
до 25 - га Декемврія.	

Мѣсячне четврти.

Новый мѣсецъ	○
Прва четврть	▷
Пуный мѣсецъ	◎
Послѣдня четврть	□

Знакъ * звѣзды означава празнике.

На десной странѣ стої Римскій календарь.

ГАНУАРІЙ имъеть 31 лень.

C.	1	* Обрѣзаніе Господне	13	Іларія
H.	2	Сільвестра Папы Р.	14	Фелікса
П.	3	Малахія и Гордія	15	Мачра
B.	4	Соборъ 70 апостоль	16	Іисуса имя
C.	5	Өеопемпта и Өеоны	17	Антонія
Ч.	6	* Богоявленіе Госпо.	18	Пріски дѣв.
П.	7	Іоанна крестителя	19	Фаб. и Себ. C
C.	8	Георгія и Еміліана	20	Агнес. дѣв.
H.	9	Полчукта мученика	21	Вінценція
П.	10	Григор. Епіс. Нис.	22	Заручен. М.
B.	11	Өеодосія преподобн	23	Тімоѳеа
C.	12	Татіаны мученицы	24	Обр. Паулa.
Ч.	13	Ермула и Стратона	25	Фердинанд.
П.	14	* Саввы Арх. Сербс.	26	Поликарпа Q
C.	15	Паулa Оивейскаго	27	Іоан. Злат.
H.	16	Ап. Петра веригъ.	28	Карол. Вел.
П.	17	Антонія великаго	29	Францішка
B.	18	Аeанасія и Курілла	30	Аделгунды
C.	19	Макарія Єгиптян.	31	Петра Ноl.
Ч.	20	Енөумія великаго	1	ФЕВР. Іги. Е. D
П.	21	Максіма исповѣдн.	2	* Срѣтеніе
C.	22	Тімоѳеа и Анастас.	3	Бязія Епіс.
H.	23	Клиmenta Епс. Агk.	4	Вeronіки
П.	24	Преп. матер. Ксеніи	5	Агаeы
B.	25	Григорія Богослова	6	Дороѳеа
C.	26	Ксенофонтъ и друж.	7	Ромуалда
Ч.	27	Іоан. Злат. мощ. пр.	8	Іоанна Міл.
П.	28	Ефрема Суріна	9	Аполлонія
C.	29	Прен. мщ. Іgnatія	10	Схоластік.
H.	30	* Велик. Іерарховъ	11	Еуфросін.
П.	31	Кура и Іоанна	12	Татіаны

ФЕВРУАРІЙ маєть 28 днів.

В.	1	Тріфона мученика	13	Катеріны
С.	2	Срътеніе Господне	14	Валентія
Ч.	3	Симеона Богопрійм.	15	Фаустіна
П.	4	Ісидора Пілусіотска	16	Іуліанна
С.	5	Агаєї мученицы	17	Сабіна Еп.
Н.	6	Вукола Епіс. Сміри.	18	Симеон. Е.
П.	7	Парөен. Еп. Лампс.	19	Сосанни
В.	8	Феод. Страт. и Зах.	20	Елефтерія
С.	9	Нікифора мученика	21	Елеоноры
Ч.	10	Харалампія мучен.	22	Петр. Кає.
П.	11	Власія священном.	23	Лазаря
С.	12	Мелетія Патр. Ант.	24	Матея Ап.
Н.	13	Мартініан. и Сум. С.	25	Вікторіана
П.	14	Анкентія препод.	26	Валбурги
В.	15	Онисіма апостола	27	Леандра
С.	16	Памфіла мученика	28	Чиста Среда +
Ч.	17	Феодора Турова	1	МАРТЬ. Алб.
П.	18	Льва Папи Римськ.	2	Сімпліція
С.	19	Архіппа апостола	3	Кунегунды
Н.	20	Льва Епіс. Катаї.	4	Казиміра
П.	21	Тімоѳеа преподоб.	5	Егевія
В.	22	Обрътеніе міц. Евг.	6	Фридеріка
С.	23	Полукар. Еп. Сму.	7	Фом. Акв.
Ч.	24	Обр. г.І. Іоан. Крес.	8	Іоанна
П.	25	Тарасія Патр. Кон.	9	Франціш.
С.	26	Порфурія Еп. Газ.	10	40 мучен.
Н.	27	Прокопія Декап.	11	Хераклія
П.	28	Васілія Спостника	12	Григорія

МАРТЪ имѣть 31 день.

B.	1	Евдокій преподобн.	13	Ернеста	◎
C.	2	Феодота Еп. Куріи.	14	Маєлди	
Ч.	3	Еутропія мученика	15	Христофор.	
П.	4	Герасима преподоб.	16	Еріберта	
C.	5	Конона мученика	17	Гертруды	
H.	6	Свят. 42 мученикъ	18	Александр.	
P.	7	Священом. въ Херс.	19	Іосифа	€
B.	8	Феофулакт. Еп. Нік.	20	Нікеты	
C.	9	40 Мучениковъ	21	Бенедикта	
Ч.	10	Кодрата и друга его	22	Отона Еп.	
P.	11	Софронія патріарх.	23	Вікторіна	
C.	12	Преподоб. Феофана	24	Гавріл. А.	
H.	13	Прен. мщ. Нікифора	25	* Благовѣщ.	○
P.	14	Венедікта преподобн.	26	Емануила	
B.	15	Агапія мученика	27	Руперта	
C.	16	Савіна и Папы	28	Гунтрама	
Ч.	17	Алексія чел. Божія	29	Мехтілды	
P.	18	Куріл. Архіеп. Іерл.	30	Регула	
C.	19	Хрусанеа и Даріи	31	Балбіна	
H.	20	Во обители с. Савви	1	АПР. Хуго	»
P.	21	Іакова Епіскопа	2	Фран. Пад.	
B.	22	Васілія пресвчтера	3	Ріхарда	
C.	23	Нікона преподобного	4	Ісідора.	
Ч.	24	Артемія Еп. Фесс.	5	Вінценція	
P.	25	* Благовѣщен. Бцы.	6	Целестіна	
C.	26	Соборъ Арх. Гавріла	7	Херманна	
H.	27	Матроны Матере	8	Діонисія	
P.	28	Іларіон. и Стеф. чуд.	9	Марії Єг.	
B.	29	Марка Еп. и Курілла.	10	Іезекіїла	○
C.	30	Іоанна Лѣствичника	11	Льва Папы	
Ч.	31	Унатія Епіс. Гайтр.	12	Юлія Папы	

АПРИЛІЙ имъеть 30 дней.

П.	1	Преп. Марії Египт.	13	Іустіна
С.	2	Преп. Тіта чудотв.	14	Тібурція
Н.	3	* Воскресен. Христ.	15	* Воскр. Хрі.
П.	4	* Воскрес. Пон.	16	* Воскр. пон.
В.	5	* Воскрес. Втор.	17	Рудольфа
С.	6	Евтухія Арх. Київ.	18	Аполлонія
Ч.	7	Георгія Еп. Мелітій.	19	Антоній.
П.	8	Апост. Іродіона	20	Суапція
С.	9	Еустихія мученика	21	Ансельма
Н.	10	Герент. муч. и др.	22	Рафайл
П.	11	Ангел. Еп. Перг. Ас.	23	Адалберта
В.	12	Василія Еп. Парійс.	24	Георгія вел.
С.	13	Артемона священм.	25	Марка Ега.
Ч.	14	Мартіна Папы Рим.	26	Іезекіїля
П.	15	Арист. Іуда и Троф.	27	Анастасія
С.	16	Агап. Ірини и Хіо.	28	Віталіс. М.
Н.	17	Симеона Персідска	29	Петра М.
П.	18	Іоанна учен. Гр. Дек.	30	Екатеріни
В.	19	Іоанна Ветхопецер.	1	МАЙ. Ф. в Іа.
С.	20	Преп. отца Феодора	2	Асанасія
Ч.	21	Іаннуар. и Алексан.	3	Обрътен.
П.	22	Преп. Феод. Свке.	4	Флоріана
С.	23	* Георгія великомуч.	5	Готтхард.
Н.	24	Муч. Савы Страт.	6	Іоанна
П.	25	Евангеліста Марка	7	Станислава
В.	26	Священо. Вас. Е. А.	8	Михаїла
С.	27	Симеона срод. Госп.	9	Григорія
Ч.	28	Іасона и Сосіпатра	10	Іезекіїля
П.	29	Святыхъ 9 мучен.	11	Беатріцы
С.	30	Іакова брата Іоання	12	Панхрація

МАІЙ маєть 31 день.

Н.	1	Пророка Іеремії	13	Серватія
П.	2	Аєанасія Пат. Ап.	14	Христіана
В.	3	Тімоѳеа и Маври	15	Софії
С.	4	Препдмучч. Пелагії	16	Іоанн. Неп. ●
Ч.	5	Ірины мученицы	17	Убальда
П.	6	Іова многострадал.	18	Венантіна
С.	7	Акакія мученика	19	Іво блажен.
Н.	8	Іоан. Еванг. и Арс.	20	Бернарда
П.	9	Іс. и пр. мц. с. Ник.	21	Констант.
В.	10	Ап. Сімона Зилота	22	Елены
С.	11	Мокія и Меод. Еп.	23	Дезід. Еп. ○
Ч.	12	* Вознесение Христ.	24	* Вознес. Христ.
П.	13	Мученицы Гліккериї	25	Урбана
С.	14	Мученика Ісідора	26	Філіп. Нер.
Н.	15	Пахомія великого	27	Іоанна П.
П.	16	Феодора освященна.	28	Германа
В.	17	Андроника Апост.	29	Максіма
С.	18	Феодота Мученика	30	Феликса
Ч.	19	Сщм. Патрік. Е. Пру.	31	Петронія. ♦
П.	20	Муч. Фалалея	1	ІУНІЙ. Нік.
С.	21	* Констан. и Елены	2	Еразма
Н.	22	* Сошест. св. Духа	3	* Духовы
П.	23	* Духовн. понед.	4	* Духовн. пон.
В.	24	Сімеона на дивнъ.	5	Готтхарда
С.	25	III Обр. глав. Пред.	6	Норберта
Ч.	26	Карпа Апостола	7	Роберта
П.	27	Свящм. Ферапонта	8	Медарда ◎
С.	28	Нікиты Еп. Халкід.	9	Пр. и Фе.
Н.	29	Муч. Феодосію дѣви	10	* Пресв. Тр. ◎
П.	30	Пр. Ісаака обит. Даі.	11	Варнав. Ап.
В.	31	Ап. Ермія и Ермея	12	Олігмія

ІУНІЙ маєть 30 дній.

C.	1 Іустиниа муч. Філос.	13	Антонія Пад.
Ч.	2 Нікифора Патр. Кп.	14 *	Бранічево
ІІ.	3 Лукіліана мученика	15	Віта
C.	4 Митрофана Патр.	16	Францішка
H.	5 Дорофея Еп. Тарска	17	Райналда
ІІ.	6 Висаріона чудотвор.	18	Марцеліна
B.	7 Феодота Еп. Агкір.	19	Гервасія
C.	8 Феодора Стратил.	20	Флорентії.
Ч.	9 Кгрілла архіеп. Ал.	21	Алойзія
ІІ.	10 Тімофея Еп. Пруска	22	Ахатія
C.	11 Вареолом. и Варнав.	23	Сідонія
H.	12 Онуфрія великаго	24	Іоан. Кр.
ІІ.	13 Мученицы Актійни	25	Проспера.
B.	14 Іелісея прор. и Меф.	26	Іеремій пр.
C.	15 Амоса пр. и К. Лаз.	27	Ладислав.
Ч.	16 Святаго Тихона	28	Льва Паш.
ІІ.	17 Мануила и Савела	29 *	Петра и Пав.
C.	18 Леонтія мученика	30	Пагла Вос.
H.	19 Іуды брата Господ.	1	ІУЛІЙ. Феод.
ІІ.	20 Меодія Епіс. Пат.	2	Пос. Бог.
B.	21 Іуліана муч. Тарсій.	3	Корнелія
C.	22 Егесевія Еп. Самбасад.	4	Удалріка
Ч.	23 Аргрійни мученици	5	Домиціана
ІІ.	24 * Рождес. Іоанна Кр.	6	Iсаї прор.
C.	25 Фегропії мученици	7	Есөири
H.	26 Преподобн. Давида	8	Кіліана
ІІ.	27 Сампсона странно.	9	Лукреція
B.	28 Кгра и Іоанна без.	10	Веніаміна
C.	29 * Ап. Петра и Пав.	11	Пія П. Риї.
ІІ.	30 Соборъ 12 апост.	12	Уайпріка

ІУЛІЙ имѣсть 31 день.

П.	1	Космы и Даміана	13	Маргарея
С.	2	Положеніе ризы Бцы	14	Бонавента
Н.	3	Вакіна мученика	15	Раздѣл. ап.
П.	4	Андреа Крит. Архіп.	16	Фауста М.
В.	5	Асєанасія Афонскаго	17	Алексіа
С.	6	Сікоа Великаго	18	Арнолда
Ч.	7	Өомы иже въ Мален.	19	Арсенія
П.	8	Прокопія великомуч.	20	Прор. Іліи
С.	9	Пагратія Еп. Таур.	21	Пр. Даніїла
Н.	10 45	муч. въ Нік. Ар.	22	М. Магдал.
П.	11	Еуфиміи мученицы.	23	Ліворія
В.	12	Прокла и Іларія	24	Христіны
С.	13	Соборъ арх. Гавр.	25	Іакова ап.
Ч.	14	Акұлы апостола	26	Анны
П.	15	Киркка и Іулитты	27	Панталеон
С.	16	Аєюногена свящмуч.	28	Інноценція
Н.	17	Маріны великомчц.	29	Марея
П.	18	Вакіна и Еміліана	30	Абдана
В.	19	Макріны сестр в. В.	31	Ігнатія
С.	20	* Ігорока Иліи	1	AVГ. Ч. В.
Ч.	21	Сумеона и Іоанна	2	Порциунк.
П.	22	Маріи Магдалины	3	Степана
С.	23	Трофіма и ѡеофіла	4	Домініка
Н.	24	Христіны мученицы	5	Марія Шиєе
П.	25	Успеніе св. Анны	6	Преображен.
В.	26	Ермолаа священмуч.	7	Каєт. До.
С.	27	Пантелентмон. вел.	8	Куріака
Ч.	28	Прохора и Ніканора	9	Романа
П.	29	Каллініка мучен.	10	Лаурентія
С.	30	Сілы и Агтел. Дес.	11	Сосанни
Н.	31	Еудокіма Правед.	12	Клары

АУГУСТЬ имѣтъ 31 днѣв.

П.	1	Происхож. чест. +	13	Уполіта
В.	2	Моши св. Стефана	14	Егсевія
С.	3	Ісаакія и Фауста	15	* Успен. Богор.
Ч.	4	Отрековъ во Еф.	16	Рохус. и Іс.
П.	5	Еусгнія мученика	17	Ліберата
С.	6	* ПРЕОБРАЖЕНІЙ. Христ.	18	Елены Цар.
Н.	7	Домет. и Пулхер. Ц.	19	Лудвіка
П.	8	Еміліана Еп. Кузіч.	20	* Стефан. Кр. О
В.	9	Матеїа апостола	21	Іоанни
С.	10	Лаурентія архідіак.	22	Тімоѳеа
Ч.	11	Еупла муч. и діак.	23	Філіппа
П.	12	Фотія и Анікиты.	24	Вареолом.
С.	13	Максіма исповѣдн.	25	Лудовіка
Н.	14	Міхея пророка	26	Самуила
П.	15	* Успеніе Богородиц.	27	Іосифа
В.	16	Святаго убруса	28	Аггустіна
С.	17	Мирона мученика	29	Уськ. Іоан.
Ч.	18	Флора и Лавра муч.	30	Розы
П.	19	Андрея Стратилата	31	Раймунда
С.	20	Самуила пророка	1	СЕПТ. Егід.
Н.	21	Фаддеа апостола	2	Іодока
П.	22	Агаѳоника мучен.	3	Мансігета
В.	23	Луппа мученика	4	Розалії
С.	24	Евтуха священмуч.	5	Вікторіна
Ч.	25	Вареол. ап. и Тіта	6	Захарій
П.	26	Адріана и Наталії	7	Регіни
С.	27	Преподобн. Пімена	8	* Рожд. Бог.
Н.	28	Пр. Морсея Муріна	9	Горгонія
П.	29	* Уськнов. Іоан Кр.	10	Ніколаа
В.	30	Алекс. и Іоан. Нат.	11	Еміліи
С.	31	Чест. пояса Богор.	12	Товім

СЕПТЕМВРІЙ ищеть 30 дней.

Ч.	1 Симеона и Марфы	13 Марікія
П.	2 Маманта мученика	14 Воздвиж. +
С.	3 Ансіма и Феоктіста	15 Нікодима
Н.	4 Вавулы Еп. и Моус.	16 Єуфімія
П.	5 Захарія пр. и Еліс.	17 Ламберта
В.	6 Еудоксія мученика	18 Оомы ап. ☩
С.	7 Созонта мученика	19 Конст.
Ч.	8 * Рождес. Богор. и Петра Мит. Черногор.	20 Еустах.
П.	9 Іоакіма и Анны	21 Мат. ап.
С.	10 Минодоры и Митр.	22 Марік.
Н.	11 Преподобн. Феодоры	23 Феклъ
П.	12 Автонома священм.	24 Герарда
В.	13 Корнелія еотника	25 Клеофъ
С.	14 * Воздвижен. чест. +	26 Кіпріана ☩
Ч.	15 Нікиты великомуч.	27 Космы
П.	16 Еуфимія великомуч.	28 Венцес. Кр.
С.	17 Софіи и чадъ ея	29 Михаила
Н.	18 Евменія Еп. Гортн.	30 Іероніма
П.	19 Трофіма и Савватія	1 ОКТ. Реміг.
В.	20 Еустафія великомуч.	2 Леодегарда
С.	21 Кодрата апостола	3 Кандіда ☩
Ч.	22 Фоки и прор. Іоны	4 Франц. Сер.
П.	23 Зачатіє Іоанна Крес.	5 Плаціда
С.	24 Фекл. и Свм. К. Серб.	6 Бруна
Н.	25 Препод. Евфросиній	7 Розіны
П.	26 Престав. Енаг. Іоан.	8 Брігіт.
В.	27 Калістрата муч.	9 Діонісія
С.	28 Препод. Харітона	10 Фран. Ббр.
Ч.	29 Преподоб. Куріака	11 Еміліана ☩
П.	30 Григорія в. Армейи	12 Максіміл.

ОКТОМВРІЙ имъеть 31 день.

C.	1	Покровъ Богородицы	13	Коломанна
II.	2	Кгпріана и Іустіны	14	Каліста
П.	3	Ліонгсіа Ареопаг.	15	Ферезій
В.	4	Іероѳ. и Стеф. Щил.	16	Галла
C.	5	Харітіны мученицы	17	Хедвіги
Ч.	6	Өомы апостола	18	Луки Егаг. ○
П.	7	Сергія и Вакха	19	Фердінанд.
C.	8	Преподобн. Пелатій	20	Феліціана
H.	9	Іак. Ап. и Стеф. Д.	21	Уригулы
П.	10	Егламія мученика	22	Кодрулы
B.	11	Філіппа апостола	23	Северіана
C.	12	Прова, Тарака муч.	24	Рафаїла
Ч.	13	Карпа и Напілы	25	Кріспіна
П.	14*	Препод. Параскевы	26	Димитрія ◆
C.	15	Егемія и Лукіана	27	Савіны
H.	16	Іоганна мученика	28	Сім. и Іуд.
П.	17	Осій пророка	29	Киновія
B.	18	Егагтеліста Луки	30	Клаудія
C.	19	Іоіля пророка	31	Вольфганг.
Ч.	20	Артемія великомуч.	1	НОЕМ. Вс. С.
П.	21	Ліаріона преподоб.	2	Всѣхъ душ. ◎
C.	22	Аверкія Епіс. Іерап.	3	Хуберта
H.	23	Іакова брата Гос.	4	Карола Бор.
П.	24	Ареөы мученика	5	Емеріка
B.	25	Маркіана и Мартгр.	6	Леонарда
C.	26*	Димитрія великомуч.	7	Енгелберт.
Ч.	27	Нестора мученика	8	Готтфрід.
П.	28	Тер. и Арсен. Арх.	9	Феодора
C.	29	Анастасіи мученицы	10	Тріфона
H.	30	Зинов. и Милут. К.	11	Март. Еп.
П.	31	Стахга и Ампілія	12	Еміліана

НОЕМВРІЙ имѣть 30 дней.

В.	1	Космы и Даміана	13	Станислав.
С.	2	Акіндіна и Пигасіа	14	Авраама
Ч.	3	Акенсімы и Іосифа	15	Леопольда
П.	4	Прп. Іоаннікія вел.	16	Едмунда
С.	5	Галактіона и Епіс.	17	Григорія
Н.	6	Пағла архіеп. Кно.	18	Еггенія
П.	7	33 мучен. въ Мел.	19	Елісаветы
В.	8	* Михила Архістр.	20	Феликса
С.	9	Онисифора и Порф.	21	Вход. Бог.
Ч.	10	Ерасты и Олемпа	22	Цецілін
П.	11	Мини, и Стеф., Деч.	23	Клиmentа
С.	12	Іоанна милостиваго	24	Іоанна Злат.
Н.	13	Іоанна Златоуста	25	Екатерини
П.	14	Філіппа ап. и Покл.	26	Конрада
В.	15	Гурія, постъ р. Хр.	27	Віргілія
С.	16	Матея Евангеліста	28	Состена
Ч.	17	Григорія Епіскопа	29	Сатурна
П.	18	Платона и Романа	30	Андр. Апт.
С.	19	Авдія пророка	1	ДЕК. Еліг.
Н.	20	Григорія Декапол.	2	Бібіанни
П.	21	* Входъ Богородицы.	3	Франц. Кс.
В.	22	Філімана апостола.	4	Варвары
С.	23	Амфілох. Еп. Іконій.	5	Саввы
Ч.	24	Екатерини великм.	6	Шіколаа
П.	25	Клиmentа Паны Р.	7	Амвросія
С.	26	Преподоби. Аліпія	8	* Зач. Богор.
Н.	27	Іакова Персяніна	9	Іеокадія
П.	28	Стефана новаго.	10	Іудіөы
В.	29	Парамона мученика	11	Іамаса
С.	30	Ліндреа первозвани	12	Аделхайд.

ДЕКЕМВРІЙ имъеть 31 день.

Ч.	1	Наума пророка	13	Луци
П.	2	Аввакума и Уроша	14	Нікасія
С.	3	Софонія пророка	15	Валерія
Н.	4	Варвары великомуч.	16	Албіна
П.	5	Саввы освященнаго	17	Лазаря
В.	6	* Святаго Нікодара	18	Граціана
С.	7	Амвросія Епіс. Мед.	19	Немесія
Ч.	8	Преподоб. Патапія	20	Феофіла
П.	9	Зачатіе Богородиці	21	Фомы ап.
С.	10	Ермогена и Іоан. Д.	22	Зенона
Н.	11	Даниила столпника	23	Вікторіи
П.	12	Снігірдона Еп. Трім.	24	Адама Егы
В.	13	Егстрат. и Агксен.	25	* Рожд. Христ.
С.	14	Фірса, Левкія и Філ.	26	* Стефана
Ч.	15	Елегеєрия священм.	27	Іоан. Елагг.
П.	16	Аггея пророка	28	Нев. млад.
С.	17	Даніила пророка	29	Фомы Еп.
Н.	18	Севаст. муч. и Іудія	30	Давіда
П.	19	Боніфатія мученика	31	Симвстра
В.	20	Ігнатія Богоносца	1	* ІАН. Ново Л.
С.	21	Іуліаній мученицы	2	Макарія
Ч.	22	Анастасіи великомуч.	3	Геновевы
П.	23	10 мучен. въ Крить	4	Тіта
С.	24	Еггеній мученицы	5	Телесфора
Н.	25	* Рождество Христово	6	* Ш. Крамля
П.	26	* Соборъ Богородицы	7	Валентіна
В.	27	*Стефана Архідіакона	8	Северіна
С.	28	Дву тму мученикъ	9	Іуліанни
Ч.	29	14 тысячи младенц.	10	Пагла пус.
П.	30	Ангсій мученицы.	11	Феодосі
С.	31	Преподоб. Меланій	12	Ернеста

ОДАСО

КАЛЕНДАРСКО ПОГАЂАНЬ

о години 1838.

Ова година биће доста родна, особито тај је земља урађена на време и као што вала. — Биће и болестји, од ћоје найвише страдати оніј, кој се не буду старати за себе, и кој не буду мирни духомъ. — О свјетскима стварма могло бы се доста коєшта рећи, но мы ћемо у кратко казати. По разнимъ мјести- ма буниће се народи за партае, и пролиће се доста крви. Одкрыће се издайства у войничкимъ главарима. — У Министерству догодиће се премјне. — Умреће једно велико лице, и то ће причинити великій преломъ. — Министри скупљаће се на конгрессе, а найпослѣ Владѣтельни заключиће међу собомъ новији сојузъ, од ћога надежда є да ће быти обшији и дуготрајнији миръ; кој дай Боже да буде за добро свачје.

О Зими.

Зима је јоштъ 1837 године 10-га Декемврија настала, кадъ є сунце у знакъ небеснога јарца ушло, и постао данъ найкраћи, а ноћь найдужа, и траја ће до 9-га Марта ове године. Ова годишња четвртъ быће съ почетка умјерена, па посље жестока и снѣговита. — Быће доста болестій: противли, хропотина, назеба и кашаль — Велико движеніе войске, па пабирзи новы војника, па неће размѣстити се у зимнији квартире. — Быће неслоге између Владѣтеля. — Чуће се за многе покраје.

О Пролѣтіу.

Пролѣтіе почеће 9-га Марта кадъ сунце уђе у знакъ небеснога овна, и првый путъ ове године данъ и ноћь уедначи. Оно ће бити изъ найпре похладно, и за то ће ране воћке у цвѣту изпрозебати. — Болестій све јоштъ ће бывати, особито кодъ оны, кои се нахладе. — Оружанъ и движеніе войске быће у истомъ станю. — Путоваће једна велика особа. Надежда є да ће се умирити Владѣтельи, и протоколъ прекратити све бѣде.

ако је хади — шанчев ако је петеција. Оваки и хади, који се већ веома
од њих, сматрају се као да су њихови
О Лету.

Лто почеће 9-га Маја, када сунце дође у знакъ небеснога рака, и постане данъ найдужи а ноћь найкраћа. Оно ће быти найпре и найпре неколико строго, а око половине почеће врућине, кое ће до края све већма и већма умножавати се. — Хладне маглушкине нашкодиће житу у подгорним мѣстима, но при свемъ томъ роди ће га и доста. Кукуруза, сбогъ суше, не ће убрати се много, но опетъ не ће га быти ни тако мало. — Манъ ће быти буке у стрѣлицу. — Рекао бы да ће се сложити Владѣтельи, и надежда є да ће развити се застава мира.

О Есени.

Есенъ починъ се 11-га Септемврија, када сунце присиће у знакъ небесны терезија, и другій путъ ове године данъ и ноћь уједначи се. Есенъ ће быти любка; пада ће мале кише, те ће усѣди брзо изнићи. Болести не ће быти яке. — Надежда є да ће войска заузети зимњији квартире, и то ће слутити добру. — На мору ће се видѣти военни бродови. — Могао бы дах-

ьо умрети сданъ великашъ. — Међу тимъ иека се свакъ стара радити о добру, и иека се чува да не увреди Животодавца, Кои ће намъ по Својој бесконечној благости испослати Своје благослове да будемо награђени свакимъ добромъ, и сачувани одъ свакога зла.

Следи оно што је уврено у црквију узроци
погибија индјакона, који су уврени у овом
секундарном споменику, али и у већини подлога

О МѢСЕЧНЫМА МѢНАМА.

Последна четврт настаје 7-га у 1 часу
и затиче 32 минуте пр. п. Ова ћела четврт не
ће бити рђава.

Новъ мѣсецъ изнади ће 14-га у 2 часата
57 минута пр. п. Време ће бити зимно са
снѣгомъ.

Прва четврт почине 21-га у 6 час. 39
мин. пос. п. Време ће бити рђаво, съ якомъ зимомъ.

Шунь мѣсецъ појавиће се 28-га у 2 час.
58 мин. пос. п. Време ће бити рђаво као и у проша-
стой четврти.

Следи оно што је уврено у црквију узроци
погибија индјакона, који су уврени у овом споменику

— 0 —

Феврварій.

Послѣдна четвртъ наступа 5 - га у 6 саха 45 мин. пос. п. Време непостоянно: изъ почетка сиѣгъ, послѣ вѣтаръ, а на краю киша.

Новъ мѣсецъ настаѣе 12 - га у 1 саха 14 мин. пос. п. Време све єднако као и у прошастой четврти.

Прва четвртъ быће 20 - га у 7 саха 40 мин. пр. п. Време неєднако: часъ сиѣгъ, часъ вѣтаръ, часъ опеть сиѣгъ, па киша.

Испуниће се мѣсецъ 28 - га у 9 саха 45 мин. пр. п. Време съ почетка хладно, а послѣ кишовито.

Мартъ

Послѣдна четвртъ быће 7 - га у 7 саха 36 мин. пр. п. Изъ почетка хладанъ вѣтаръ, по томъ киша, а найпослѣ лѣпо време.

Обновиће се мѣсецъ 13 - га у 10 саха 50 мин. пос. п. Време вѣтровито и мрзло.

Прва четвртъ настаѣе 20 - га у 10 саха 38 мин. пос. п. Хладно време и сурово.

Пунъ мѣсецъ појавиће се 29 - га у 9 саха 12 мин пр. п. У овој цѣлой четврти све єднако трајаће похладно време.

— 0 —

Анидій

Послѣдна четвртъ указаће се 3-га у 4 сах. 35 мин. пос. п. Съ почетка хладно време, а послѣ кишовито.

Новъ мѣсецъ настаће 12-га у 8 сах. 16 мин. пр. п. Изъ найпре време хладно, а послѣ починѣ одпускати.

Прва четвртъ почеће 20-га у 3 сах. 10 мин. пос. п. Време починѣ топлије бывати неколико.

Пунъ мѣсецъ настаће 27-га у 6 сах. 5 мин. пос. п. Ведро и лѣпо време

Май

Послѣдна четвртъ быће 4-га у 10 сах. 47 мин. пр. п. Лѣпо време съ кипицомъ.

Новъ мѣсецъ изићи ће 11-га у 5 сах. 28 мин. пос. п. Време непостоянно быће ове четврти.

Прва четвртъ указаће се 19-га у 8 сах. 41 мин. пр. п. Време лѣпо, чисто и прѣятно.

Пунъ мѣсецъ настаће 27-га у 5 сах. 56 мин. пр. п. Изъ найпре лѣпо време, па послѣ вѣтаръ якъ и киша.

— 0 —

Юній

Послѣдна четвртъ починѣ 3-га у 3 сах.
36 мин. пр. п. Изъ найпре топло време, а
за тимъ непостоянно.

Обновиће се мѣсецъ 10-га у 3 сах. 39
мин. пр. п. Време као и у прошастой
четврти.

Прва четвртъ указаће се 18-га у 2 сах.
18 мин. пр. п. Сва четвртъ непостоянна: топ-
ла, кишовита, хладна.

Пунъ мѣсецъ быће 25-га у 3 сах. 24
мин. пос. п. Време запарно.

Юлій.

Послѣдна четвртъ настаће 2-га у 8 сах.
25 мин. пр. п. Време вруће.

Новъ мѣсецъ почне се 9-га у 3 сах. 27
мин. пос. п. Велика врућина.

Прва четвртъ указаће се 17-га у 7 сах.
0 мин. пос. п. Време све једно хао и проша-
сте четврти.

Пунъ мѣсецъ појавиће се 24-га у 11 сах.
31 мин. пос. п. Съ почетка велика врућина,
за тимъ кишница, па опетъ яка врућина.

Послѣдна четвртъ наступа 31-га у 2
сах. 34 мин. пос. п. Найпре време вѣтровито,
па онда киша.

Августъ

Новъ мѣсецъ изићи ће 8-га у 5 сах. 32 мин. пр. п. Време вруће.

Прва четвртъ быће 16-га у 10 сах. 0 мин. пр. п. Яка запара.

Испуниће се мѣсецъ 23-га у 7 сах. 25 мин. пр. п. Благо време и кишица.

Послѣдна четвртъ почеће 29-га у 11 сах. 15 мин. пос. п. Време као и у прошастој четврти.

Септемвриј

Новъ мѣсецъ настаће 6-га у 9 сах. 50 мин. пос. п. Ведро време съ почетка, па послѣ смутно.

Прва четвртъ почеће 14-га у 10 сах. 59 мин. по. п. Ове четврти быће найпре магаушице, а послѣ и кишица.

Пунъ мѣсецъ быће 21-га у 3 сах. 52 мин. пос. п. Време непостоянно.

Послѣдна четвртъ указаће се 28-га у 11 сах. 30 мин. пр. п. Време као и прошасте четврти.

Октомврий.

Новъ мѣсецъ появље се 6-га у 3 сах.,
пос. и. Неповольно време, часъ магла, часъ
облакъ па киша.

Прва четвртъ настаће 14-га у 10 сах. 4
мин. пр. и. Ова четвртъ быће наликъ на про-
шасту.

Пунъ мѣсецъ быће 21-га у 1 сах. 30
мин. пр. и. Време лѣпо.

Послѣдна четвртъ указаће се 28-га у 3
сах. 54 мин. пр. и. Найпре хладно време и
ведро, а послѣ киша.

Ноябрій.

Обновиће се мѣсецъ 4-га у 9 сах. 7 мин.
пр. и. Време вѣтровито и маглауштина.

Прва четвртъ настаће 12-га у 7 сах. 38
мин. пос. и. Време непостоянно.

Испуниће се мѣсецъ 19-га у 12 сах. 40
мин. пр. и. Време ведро и хладно.

Послѣдна четвртъ быће 26-га у 12 сах.
2 мин. пос. и. Време као и први четврти.

— 0 —

Дечаковић
Декемвриј

Новъ мѣсецъ указаће се 5-га у 1 сах. 28 мин. пр. п. Найпре магла, па посљ. инѣ.

Прва четвртъ настаће 12-га у 4 сах. 12 мин. пр. п. Смутно, хладно и магловито време.

Пунъ мѣсецъ быће 19-га у 1 сах. 41 мин. пр. п. Време наликъ на прошасту четвртъ.

Послѣдна четвртъ почеће 26-га у 10 сах. 18 мин. пр. п. Почеке сиљгъ падати.

О помраченія Суица и Мъсцеца.

Ове године быће два помраченія Суица и два помраченія Мъсцеца.

Прво помраченіе Суица быће 9-га Марта. Почетакъ быће у 8 сах. 33 мин. послѣ подне, а свршетакъ у 1 сах. 10 мин. у ютру; оно ће се видити на южномъ Ледовитомъ мору и у западными краевими южне Америке.

Друго помраченіе частно Мъсцеца догодиће се ноћу између 28 - га и 29 - га Марта, и почеће у 1 сах. 37 мин. у ютру, а свршиће се у 4 сах. 31 мин. у ютру; почетакъ ће се видити по свой Европи, а свршетакъ само у западными краевими.

Треће помраченіе Суица быће 6 Септемврија, и почеће у 7 сах. 33 мин. по подне, а свршиће се у 12 сах. 30 мин. у ютру; оно ће се видити у съверной Америки, западной Индии и у једной части южне Америке.

Четврто помраченіе частно Мъсцеца быће 21 Септ. Почетакъ быће у 2 сах. 12 мин. послѣ подне, а свршетакъ у 5 сах. 18 мин. по подне, и видиће се у Азии, новой Холландији, а свршетакъ и у Европейской Руссии.

РОДОСЛОВІС

Садашнии Владытеля у Европи.

ЦАРСТВА.

РУССІЯ.

(Православне Вѣре).

НИКОЛАЙ (ПАВЛОВИЧЪ). I., Императоръ и Самодержецъ Всероссійскій: Московскій, Кіевскій, Владимірскій, Новгородскій, Царь Казанскій, Царь Астраханскій, Царь Польскій, Царь Сибирскій, Царь Херсониса - Таврическаго, Государь Псковскій и Великій Князь Смоленскій, Литовскій, Волынскій, Подольскій и Финляндскій, Князь Эстляндскій, Лифляндскій, Курляндскій и Семигальскій,

— 0 —

Самогитскій, Бѣлостокскій, Корельскій, Тверскій, Югорскій, Пермскій, Вятскій, Болгарскій и иныхъ: Государь и Великій Князь Нова - города Низовскія земли, Черниговскій, Рязанскій, Полоцкій, Ростовскій, Ярославскій, Бѣлозерскій, Удорскій, Обдорскій, Кондійскій, Витебскій, Мстиславскій и всея Съверныя страны Повелитель, и Государь Иверскія, Карталинскія, Грузинскія и Кабардинскія земли и Армянскія области; Черказскихъ и Горскихъ Князей, и иныхъ Наслѣдный Государь и Обладатель; Наслѣдникъ Норвежскій, Герцогъ Шлезвигъ - Голстинскій, Сторманскій, Дитмарсенскій и Ольденбургскій, и проч. и проч. и проч., родіо се 1796 године 25 Юнія, а ступіо на престоль 1825 год. 19 Ноемврія. — Обытава у С. Петербургу.

А У С Т Р I Я.

(Римо - Католическое Бѣре).

ФЕРДИНАНДЪ I. Императоръ Австрійскій, Краль Мацарскій и проч., рођенъ 7 Априлія 1793 год., а ступіо на престоль 18 Февруаря 1835 године. — Обытава у Бечу.

ТУРСКА

(Мухамеданскага Закона).

СУЛТАНЪ МАХМУДЪ II, родіо
се 8 Юлія 1785 год., а ступіо на престолъ
16 Юлія 1808 године. — Сѣди у Цариграду.

КРАЛЪ ВСТВА.

ВЕЛИКА БРИТАНІЯ.

(Реформатскага Закона).

Александрия Викторія I, Краљи-
ца Инглезска и Хановеранска, рођ. 12 Маја
1819 год. — Живи у Лондону.

ФРАНЦУЗСКА.

(Католическага Закона)

Лудвигъ Филиппъ I, Краљ Фран-
цузскій, Херцегъ Орлеанскій, рођенъ 24 Сен-
темвр. 1773 године, а ступіо на престолъ 28
Юлія 1830 год. — Сѣди у Паризу.

ПРАЙСКА.

(Реформатскаго Закона).

Фридрихъ Вильгельмъ III, Краль Прайскій, рођенъ 22 Юлія 1770 год. а влада одъ 4 Ноемврія 1797 године. — Обытава у Берлину.

ШПАНИЯ.

(Католическаго Закона).

Изабелла II, Кральица Іспанска, рођена 28 Септемвр. 1831 године; влада подъ наименничествомъ свое матерे Христине одъ 1833 године. — Обытава у Мадриду.

ШВЕДСКА и НОРВЕГІЯ.

(Лутеранскаго Закона)

Краль Голінъ XIV, Краль Шведскій и Норвегскій, родіо се 14 Януарія 1764 године, а влада одъ 24 Януарія 1818 године. — Сяди у Штокхолму.

— 0 —

ДАНІЯ.

(Лутеранскогъ Закона).

Фридрихъ VI, Краль Данскій, рођенъ 16 Януарія 1768, а ступіо на престолъ 1 Марта 1808 године. — Сѣди у Копенхагену

ПОРТУГАЛІЯ.

(Католическогъ Закона).

Марія II да Глорія, Краліца Португалска, родила се 23 Марта 1819 године; а влада одъ 19 Ноємврія 1834 године. — Обытава у Лиссабони.

САРДИНИЯ.

(Католическогъ Закона).

Карлъ Альбертъ, Краль Сардинскій, рођенъ 18 Септемврія 1798 године; влада одъ 18 Септ. 1831 године. — Живи у Турину.

НЕАПОЛИТАНСКА и СИЦИЛІЯ.

(Католическога Закона).

Фердинандъ II, Краль Неаполитанскій, родіо се 31 Декемврія 1809 године, а ступіо на престолъ 27 Октомврія 1830. — Сѣди у Неаполю.

— 0 —

Б А В А Р И Я.

(Католическаго Закона).

Лудвигъ Карлъ Августъ, Краль Баварскій, рођенъ 13 Августа 1786; влада одъ 1 Октомври 1825 године. — Обытава у Мюнхену.

В ЙРТЕМБЕРГСК А.

(Лутеранскогъ Закона).

Фридрихъ Вильхелмъ II, Краль Выртембергскій, родіо се 15 Септемврія 1781 године а ступіо на престоль 18 Октомврія 1816 године — Живи у Штутгарду.

С А К С О Н I Я.

(Католическогъ Закона).

Фридрихъ Августъ, Краль Саксонскій, рођенъ 6 Маія 1797 године, а ступіо на престоль 25 Юнія 1836 године. — Сяди у Дрезди.

Х О Л Л А Н Д I Я

(Реформатскогъ Закона)

Вильхелмъ I Фридрихъ, Краль Хановеранскій, Принцъ Оранскій, рођенъ 12 Августа 1772 године, а влада одъ 3 Марта 1815 године. — Обытава у Хаагу.

— 0 —

Б Е Л Г И Я

(Реформатскогъ Закона).

Людовідъ I, Краль Белгійскій, Принцъ Кобургскій, рођенъ 4 Декемврія 1790 године, а влada одъ 15 Юлія 1831 године. — Съди у Брюсслю.

Г Р Ч К А.

Отто I, Краль Грчкій, Принцъ Баварскій, рођенъ 20 Маія 1815 године, а влada одъ 25 Апрілія 1832 године. — Обытава у Аейни.

П А П И Н А Д Р Ж А В А.

(Кат. Закона).

Григорій XVI (пре званъ Мауро Капеллари, у реду 258 - й) Папа, рођенъ 6 Септемврія 1766 године, а за Папу изабранъ 21 Януарія 1831 године.

— ёт скомъсъ вѣжойшои зиріевъ скотцатъ
зінъ зівътъ и онъ, каниодѣдъ, оимъ, ертъ, сілекъ,
стіанъко, устуше, атодъ, зінъ, иткадъ, оддодъ,
адъ, аднъ и адъ, ѿндо, скондодъ, и, скандадъ,
и, рдъ, стокъ, зіндрондъ, и, зіндрондъ, II, атадъ,
объ, иондъ, зівъ, искадъ, я, ѿмъ, ѿндо, ѿндо, ѿндо,
иондъ, ѿндо, II, атадъ, ѿндо, ѿндо, ѿндо, ѿндо.

I.

КРАТКА ИСТОРИЯ ЦРНЕ ГОРЕ*).

(Продуженіе и свршетакъ).

На тай начинъ надвладавши тврђу приро-
домъ устроену и не пазећи на картече, коима
су вѣшто хтѣли да одбјо лукавіи храбре, Фран-
цузи уступе еданъ за другимъ три своя шанца
и батеріе, кое су шанце брамиде; ту су Ге-
нерали нїови старали се показати свое искус-
ство, обилазили су фланке союзне (Русске и
Црногорске) войске; но иништа имъ ніе по-
могло, свуда су были предупређени, Русскій
баionетъ и юначество Црногорско свуда су тор-
жествовали. Непріятель, коєга є союзна войска
узастопце гонила, найпослѣ заустави се за

*) Види: Гравица, Календарь Црногорской
за годину 1837, стр. 41.

четвртомъ својомъ позициомъ на самомъ подножју горе выше Дубровника, по и ту се ће могао одржати ни десетъ минута, са свимъ разбјињ и поремећењ обрие леђа и нада бвгати; Црногорцы и Приморцы похите да га пресјку одъ града; страхъ му убрза ноге, а тама и бедеми сакрју му узмакъ. У то време придошаваћа непрјателю помоћь, хтјела се да заустави побједитељ, но текъ што ови насрну, а Французи побјегну. Хитри Црногорцы потрчавши напредъ и запавши съ обе стране пута убијали су немилице непрјатељскй арјегтардъ и на самомъ мосту, премда је съ града ударао на ини картечъ. Осимъ пушкараня нерегуларне војске, кое се почело изјутра, бой је на найвећој жеги трајао одъ два са хата по подне до седамъ, а последњији пуцанъ пушака умухао је у осамъ са хата вечеромъ. И тако съ помоћу Свевишића, са шакомъ людји одржана је достославна побједа надъ непрјатељмъ много већимъ, која је предводио искуснији Генералъ Лористонъ, и утврђену неприступну гору Бргатъ выше Дубровника запремила је сојузна војска.

У овомъ боју узето је топова разнога калибра 19; убјено је: Генералъ Делгогъ, Штабъ и Оберъ Официра 18, међу коима се бројо и

Полковникъ Адютантъ Генерала Лористона, прости солдата до 400; а заробљено є, што тай што сютрадань, те су се били скрыли по ямама, у све око 90 людій. Дубровчана мртвы и ранены было є преко 400. Русса пало є на място, мртвы: Портупей - Прапорщикъ 1, прости солдата 16, ранены: Официра три, солдата тридесетъ; Црногораца и Примораца убьиы и ранены до сто людій.

Црногорцы су се у овомъ бою здраво добро подіели, а особито су се одликовали: братъ Митрополитовъ Савва Петровићъ, Губернаторъ Црногорскій Вуколай Радонићъ, Вуко Радонићъ и Сердаръ Бико Мартиновићъ.

6 Юнія ударе Русси и съ мора и са суха на крѣпость на острову Докруму, но безъ успеха. Тай истый дань Црногорцы пресѣкъ воду Дубровчанима, кои никадъ дотле за политическу погрѣшку нису были тако жестоко наказани. Црногорцы и Приморцы по своимъ обычаямъ и правама войне, не само су похарали све што имъ є пало руке, него су и многе куће око Дубровника у пепео преобразили.

Башъ кадъ є побѣда обѣњавала да ће се Дубровницъ союзной войсцы предати, доће одъ

Цара АЛЕКСАНДРА заповѣдь, да се имѣ предати Бока Аустрійцымъ, па да ю они предаду Французима. Докъ се то могло тантн, Црногорцы и Приморцы помогали су усрдию Русской войсцы; но дознавши о томъ, овіи храбріи воиници упадну духомъ и по вѣйои части разиду се по своимъ домовима. Русска мала войска, кое є было око 2300 людій, ніє смѣла ударати на градъ, у коме се налазило гарнизона до близу 6000 людій. Съ тогъ узрока ніє другога средства было, осимъ дражати градъ у обсади, у надежди неће ли се непріятель, или одъ глади или одъ безводице, предати, а међу тимъ Митрополитъ и Сенявинъ одправе три депутира къ Императору АЛЕКСАНДРУ да му представе, како су Французи нарушили права народна завладавши Дубровачкомъ Республикомъ, бывшомъ тада подъ покровительствомъ Турске, союзнице Русске.

Посль тога Сенявинъ предложи Французи капитулацију, и двапутъ су се о томъ договарали; но Лористонъ не нуждаоћи се ни у чемъ, и очекуюћи свакій данъ да му дође помоћь ніє хтјо предати се.

16 и 21 Јуніја Французи су излазили и ударали на союзну војску, но оба пута морали су са штетомъ бѣжати у градъ. Посль

овы, не найболи за ньи огледа, нису вељъ излазили, и у таковомъ станю трајаја є обсада до 24 Јуніја.

Митрополитъ, обазнавши да иде помоћь Французима одъ Стона къ Дубровнику, 23 Јуніја одправи путъ рѣке Омбле Црногорце и Приморце, кои су се налазили кодъ нѣга, и съ ньима двѣ роте Єгера, да зауставе непріятеля. Сютраданъ Генералъ Молиторъ съ 3500 людій, прошавши преко Турске земљи, дође за сама леђа Русске позиције. Како Русска војска то опази, упути се понайлакши путъ Гружа, па увезе се у бродове и пође путъ Новога; а Црногорцы и Приморцы, кои су били пошли къ Омбли, потуку се съ Французима, но немогавши ји зауставити, принуђени буду, биоћи се храбро, повући се къ Цавтату, одкуда послѣ и они отиду у Нови.

О предаји Боке договарали су се најискуснији Аустријскіи дипломати: Графъ Генералъ Беллегардъ и Графъ Полковникъ Ј'Епинъ, а съ Французске стране Генералъ Лористонъ; но као што є познато, нису ништа свршили. Благоразумно поведеніе Вице Адмирала Сенявина и позната вѣштина у политическимъ дѣлами Митрополита Петровића, нису дали испуштити изъ свој руку толико нуждану непріятельу

провинцию. Французи, осимъ явны договора, употреблявали су сва тайна средства, не бы ли како преварили Митрополита, и найпослѣ му с Лористонъ маскао да ће му одъ Наполеона набавити званіс Патріарха све Далмаціе. Митрополитъ имъ с нужданъ био, не само да задржи у послуху Приморце, већъ и ради у напредашнии ныови видова на Херцеговину и Албанію, гдѣ с онъ по духовномъ свомъ сану имао велику власть.

Наконъ два мѣсца, т. е. 26 Августа, до-
несе куриръ одъ Цара АЛЕКСАНДРА заповѣдь, да се по свакій начинъ война про-
дужи съ Французима.

За време мира, заключенога 2 Августа, не пазећи на представленија Вице Адмирала, Французи не само што су били прешли неутралну черту и начинили батеріс кодъ самога усха у заливъ Которскій на предгорію Остро, съ намѣромъ затворити Русскій флотъ; него су јоштъ усудили се и примакнути предње свое посте къ самой границы союзне войске. — 2 Септемвриј чете нерегуларне войске нападну на Французску колонну, и потисну с одъ гра-
нице, гдѣ с доста попадало мртвы непріятеля.

13-га Септ. кадъ се прибере подоста Црногораца и Приморца, кое с предводіо Ми-

трополитъ, Русска войска, око 3000 людій, изиде изъ Новога. У то време стану палити изъ топова є бродова на батеріе на Остро, и текъ што се войска по суху укаже, а Французи брже болѣ оставе све воене тврђе и прикуче се къ великому шапцу, коєга су направили были у Молонти, по предъ вечеръ, послѣ якогъ боя оставе га, — 14-га Септ. непріятель бјоћи се узмицао є, држећи се морскогъ брега. Митрополитъ гонјо га є узастопице, и заузме Дебелый брегъ. Сутраданъ бой ніе умукнуо данъ и ноћь; Французи су узмицали коракъ за коракомъ, а Митрополитъ ишао є за ињима, не даюћи имъ никдѣ зауставити се. — 16-га. Септ. Црногорцы и Приморцы, имаюћи са собомъ и неколико Ѓегера, показали су чудеса неустрашимости, и надјочајући се принуде Французе оставити утврђеный логоръ у Виталини. Мотрополитъ съ 2000 свои вitezова умѣши се у каре, и на место положи читавъ полкъ непріятельскій, гдѣ є храбрый Войвода Стано Ускоковићъ погинуо. Рицијани су узели на юришъ Вучъ Ждрело. За тимъ непріятель измакне се у главный свой логоръ подъ Џавтатомъ. — 17-га Септ. войска Русска приближи се къ овомъ непріятельскомъ логору. Генералъ - Мајоръ

Попондопуло , командуюїй регулярномъ войскомъ, пусти се у лахкій бой, но дознавъ одъ зароблѣны, да се непріятель умножіо съ два полка , кои су была дошла изъ Далмаціє, и да се къ вечеру очекую юштъ друга два полка, премѣни свою позицію и улогори се кодъ Добре воде на згодномъ мѣсту тако, да га непріятель ніє могао обколити. Црногорцы тай цѣданъ нападали су четама на непріятеля ити су му дали мира , и сву драгу ноћь, изручујући једанъ другога пушкали су се у бой.

18 Сент. Мармонтъ првый удари на Русску войску , кою и потисне , за тимъ обрие се къ Митрополиту , кои є био кодъ Црнегрѣке; но Црногорцы и Приморцы одупру му се , и послѣ жестокога боя узбіо га. Генералъ Попондопуло , до мало послѣ тога опазивши седамъ непріятельски колонна , одъ кои свака є была яча одъ ињга , коє су ишле управъ на ињга да ударе съ три стране , ноћу повуче се къ Майдежу , и заузме згодну позицію на границы Бокельской , а Митрополитъ са својомъ войскомъ запреми кланце кодъ Каменогъ и Мокрина , да не пусти непріятеля провући се къ Новоме.

19 Сент. рано непріятель удари на Генерала Попондопула , кон га дочека и потуче

се съ нимъ тако юначки, да с непріятель готовъ быво място уступити. У толико Мармонтъ подкѣпи Французе одморномъ своюмъ войскомъ, а Русси неимаючи ни одъ куда помоћи, нити могући сили одолѣти, посла седамъ сахата крвавога боя принуђени буду повући се къ Новоме. Црногорцы у то време туклису се на десномъ крылу у странама, и нису допустили да непріятель завлада найважнијима кланцима кодъ Каменогъ и Мокрина.

20 Сент. Французска војска, коя се зауставила била у Суторини, подъ предводитељствомъ Мармента, дигне се зоромъ. Дошањии надомакъ Новога, Мармонтъ одправи једну колонију путъ града, а съ осталомъ војскомъ пође да удари на Црногорце кодъ Мойдежа, Каменогъ и Мокрина стоявише. Капонерске лађе и једанъ великиј бродъ проспу огань на прву колонију, и зауставе ју; а Митрополитъ пареди Црногорцима да се на неколико чете разреде, па једне да дочекају непріятеля, а друге да остану у резерви, и у случају пунже, да имъ помогну. Око ручаногъ доба удари непріятель на Црногорце, но они, пушкаючи се четама у огань, и посла на њига тако насрну, да су дохватали рукама за прен гренадире и ножевица и убјали. Мармонтъ є свакојако маневри-

рао, но ништа му ніє помогло. Одморне чете Црногорца, кое су у резерви быле, чимъ на-
вале, принуде непріятеля оставити мѣсто, и
повући се опеть у логоръ у Суторину. Пуш-
каранъ є престало у еданъ сахатъ ноћи.

Овай истый данъ појака чета, предъ ко-
јомъ є био Сердаръ Мартиновићъ, пошањъ за-
ћи непріятеля, узме логоръ у Виталини, и от-
ме неколико заробљены Русса, те іи пошаљъ у
Новый.

Мармонтъ, као Генералъ искусный, ніє
се дао преварити, нити є допустіо себе са
свымъ обколити, него ту исту ноћь брже бо-
љи остави логоръ са 7 топова, побаца све тежке
ствари и пође тайно съ войскомъ къ Цавтату.

Испредъ зоре 21 Септ. Црногорска стража,
опазивъ да є испріятель побъгао, повиче: „ко
с вitezъ на ноге, утече Францезъ!“ Црногор-
цы како зачују тай гласъ, та часъ сви скоче-
на ноге, и потрче за непріятелемъ. Послѣ два
сахата Митрополитъ съ лакомъ своіомъ вой-
скомъ достигне Французе и забуни іи. Мармонтъ,
нашавши се одъ свуда обколићи Црногорцима,
зіє знао куда ће измакнути се. Црногорцы
тукали су непріятеля са свію страна брзымъ и
вѣрнимъ своимъ пушчанимъ огњемъ. Редови
и ћтови све ређи и рећи постали су, труно-

ви убвны и множество по пути побацаны пушака
свѣдоили су о великой погиби непріятеля.
Мармонтъ, протукашь се, штоно рекъ,
кrozъ гомиле Цригораца, спасе се своимъ бр-
зымъ узмакомъ, и уђе найпосль у утврђе-
ний логоръ предъ Цавтатомъ. Цригорцы, по-
сталвши ту два дана, врате се опеть къ Но-
воме, гдѣ ёс и Русска войска сва налазила.

Русса є найвыше погинуло 19-га Септ., и
у све за 22 дана воеваня пропало є до шесть
стотина людій. Колико є погинуло нерегуларне
войске, не може се точно знати; но по прили-
кы быће око 200 людій. Непріятель є по
страдао яко: солдата, по казываню зароблїны
Француза пало є мртвых преко пять хиляда лю-
дій, у томъ брою убъно є: Генераль 1, штабъ
Официра 18, Оберъ Официра 37; раніо се
Генераль Молиторъ и неизвѣстный брой Офи-
цира; зароблїно є: Генераль Бове, 47 Штабъ
и Оберъ Официра и 1300 престы солдата.
Осімъ тога союзна войска узела є 50 топова,
сила натоварены храномъ кола и 10 транспор-
тных лађа съ храномъ и цебханомъ.

Мармонтъ, ослаблїнъ губиткомъ многе
войске, и не могући набавити колико є нуж-
дло хране за войску свою и осиромашене жи-
телъ, сѣдјо є затворенъ у Дубровнику и у

Цавтату надаюћи се неће ли му доћи помоћь изъ Италије. Вице - Адмиралъ, штедећи регуларну војску, ніє кретао съ мѣста свое солдате, него су појаке чете Црногорске ишли измамљивати изъ градова Французе и узниемиривати њих, и готово свакій данъ доводиле су по гдѣ-когъ заробљеногъ Француза, или су какву плячку доносили. — 2-огъ Окт. Митрополитъ пође съ неколико војске къ Дубровнику, и, узвевши неколико непріятельски храномъ натоварени кола, безъ штете у своима людма врати се у Новыј, оставивши стражу выше града да пази на Французе хоће ли кудъ изићи изъ њега.

Сенявинъ намисли освоити и островъ Корчулу какогодъ и друге Далматинске острove, да не бы Далматинцы, у случају ако Французи изиду изъ Далмације, прешли у ту же руке, не видећи близу себе Русскога барјака. — 26-га Ноемврија увезавши у бродове два батаљона егера, и 150 Црногораца и Приморца, пође Вице - Адмиралъ путъ Корчуле, на коју 29-га Ноемврија извезе се војска, и удари на Французе, кои су се готово сви налазили у шанцу кодъ манастира Св. Влахе (Санъ Блађо). Посље жестокога боя, кои је започео се у подне и трајао сачать и четвртъ,

Французи оставе шанацъ и побѣгну у градъ. Сјотраданъ, послѣ бол и съ мора и са еуха, преда се градъ, у комъ падне у робство Командант Полковникъ Орфенго, 13 Штабъ и Оберъ Официра и 389 солдата; осимъ тога узму побѣдители 12 топова и неколико хране и цебханс. Овде у бою особито се одликовао Митрополитовъ братъ Савва Петровићъ, кои є зато и добіо Кавалерію Ордена Св. Георгіј 4 - те классе, и Станиславъ Петровићъ, кои се ту раніо и коме є слѣдовала златна сабля съ Орденомъ Св. Аније.

Сенявинъ готовіо є ту исту участь острову Лезини, у толико добіе иззвѣстіе изъ Корфа одъ Русскогъ пуномоћногъ Графа Мочениго, да се Али-Паша дигао съ войскомъ и заузeo Превезу, и да позыва Шереметь - Бега съ ињеговомъ ескадромъ да ударе на Јоническое острове. И тако Вице - Адмиралъ, принуђенъ обстоятельствама, врати се путь Котора, а узгредъ 10 Дек. освои островъ Брачъ (Брацца), гдѣ су се Цриогорцы и Приморцы храбро показали.

1807 године 15 Януар. Сенявинъ пође съ флотомъ у Корфъ а потомъ и далѣ. Капетанъ Баратынскій съ три воєна брода остане за начальника у Адріатическомъ мору. Митрополитъ прими се бранити Которъ одъ пепріятѣ-

ли; Санковскій, бывшій министаръ при Митрополиту, утврђенъ буде грађанскимъ начальникомъ у Боки. Полковнику Кніпперу, командающему сухопутномъ войскомъ, предписано буде, какогодъ и капитану Баратынскому, бранити Которъ до послѣдне капи крви.

Положеніе союзничко у Котору, не пазѣши на то што су се Турцы съ Французима были соединили, ніс се ни мало измѣнило. Непріятель и по одласку Вице-Адмирала, несмѣюћи пустити се у одсудный бой, ніс се ни чемъ ни вѣштъ чиніо.

У почетку мѣсяца Марта дођу неколика старѣшине Херцеговачке съ границе Црногорске къ Митрополиту, и припадну молити та и богорадити да іи избави одъ зла Турскога, кое имъ се чини зато, што су се Русси и Турцы међу собомъ заратили. Санковскій та-кођеръ представи Митрополиту да му є Будбергъ, Министаръ Иностранныхъ Дѣла наредio да брани Славяне одъ Турака. И тако на общемъ совѣту, гдѣ є присутствовао Митрополитъ Санковскій, Полковникъ Кніпперъ и Капетанъ Баратынскій опредѣлено буде: ударити на Оноште (Никшићъ) съ два оддѣленія. — 2 - га Априлія регуларна войска, око хиљада людіј подъ заповѣдти Подполковника Забѣлина, крече

е изъ Рисна путь Оногонта; тай истый даљ заедно съ ињомъ пођу и Црногорцы подъ начаљствомъ Митрополита. Друго оддѣленіе Русске војске, двѣ роте єгера подъ командомъ Подполковника Радуловића, съ коимъ є было и неколико Приморца, упуте се изъ Новога къ Требиню, показуюћи се ѡкол да ће ударити на Дубровникъ. Но ова експедиција свршила се безъ сваке файде, којој се надала сојузна војска. Црногорцы, истина, попале многе куће испредъ града Оногонта, а Забјалинъ обколи градъ, на кое та є хтво сиотраданъ ударити на юришъ; но спорѣчкавши се съ добрымъ, и у овимъ крајевима незaborављнимъ Сандовскимъ, дигне осаду, и тимъ не само што є покварио савъ посао, него є и изгубио неколико солдата Руски.

19 Маја опетъ по другиј путь Русси и Црногорцы пређу у Херцеговину, да ударе на Клобукъ, но брзо и безуспешно поврате се у Боку, будући су Французи дошли били у помоћь Турцима.

Найпосль око половине мѣсцеца Јулија дође гласъ да є миръ заключенъ у Тилзиту, и тако се воєна дѣйствија прекину. — 23 овогъ истогъ мѣсцеца Рускиј куриръ донесе одъ Цара АЛЕКСАНДРА заповѣдь да се преја

Бока Французима. За тимъ дође съ войскомъ Генералъ Лористонъ, те 29-га Јула прими Новий, а 31-га и све остале градове по Боки.

1813 године, у време кадъ є „света война“ обявљена Наполеону, Митрополитъ сдоговоривши се писмено съ Адмираломъ Инглезскимъ, кои се налазио у Адріатичкомъ мору, позове Црногорце да устану на оружје, не бы ли очистили Боку одъ Француза. Ратолюбиві Црногорци тай гласъ једва дочекају, и тако 9-га Септ. пође Митрополитъ съ неколико Црногораца те осади градъ Будву, коимъ 11-га Септ. и завлада, заробивши 57 людій одъ Французске војске. Чимъ Будва падне, тай часъ и околна мѣста сдруже се съ Црногорцима. — У то исто време Губернаторъ Црногорскій и Савва Петровићъ съ другимъ оддѣлениемъ Црногораца осаде Которъ, и крѣпость Троицу. Непріятель є изъ Котора излазио и кушао срећу да одбие осаду, но морао се опетъ унь затворити са својомъ штетомъ, изгубивши неколико людій, осимъ 36 оны, кои су живи пали у руке Црногорцима.

12-га Септ. ударе снажно Црногорцы на Троицу, и премда съ иње пуцало 6 топова какогодъ што ју је и органь съ града извшише

Котора браню, ништа юй то не помогне, већи
иепрјатељ прсне кудъ є ко могао, а крѣпость
послѣ едногъ саџата полети у лагумъ, кога су
Французи были закопали.

Међу тимъ временомъ писао є Митропо-
литъ Адмиралу Инглезскоме на Висъ да му
пошлио помоћь, не бы ли се часъ приће очистила
Бока одъ Француза, а 15 - га Септ. удари
єдна чета Црногораца и Примораца на батерію
Французску кодъ Верига, и, не пазећи на
то, што є и съ нѣ и съ друге спрама нѣ са
Св. Георгіја сипао огань, тай истый данъ
отму є, гдѣ заробе 14 солдата Италіјна. Друга
пакъ чета Црногораца, такођеръ съ неколико
Примораца удари 18 - га Септ. на батерію на
Росама и ньомъ завлада, гдѣ су нашли,
кадъ су се већи солдати бѣгствомъ спасли, и
зачавлана топа. Ово є садъ за Црногорце най-
важније было, јеръ помоћь, којој су се одъ
Инглеза, или одъ Аустріјца надали, могла є
слободно доћи до подъ самий Которъ.

Око конца мѣсцеца Септ. доће подоста Цр-
ногораца те стѣсне са свију страна Новији и
крѣпость Шпаньолу, и пресјку комуника-
цију съ Дубровникомъ.

1 - га Окт. уђе у заливъ Которскій Ин-
глезска фрегата, бригъ и неколике канонерске

шалује подъ начаљствомъ Капетана Хосте. Тай јестиви данъ Доброта и Прчанъ пређу на Митрополитову страну, а Пераштани скоче и юначки истераю Франшузе изъ своеј крѣпости, съ коеј бацаюћи изъ топова на батареју на Св. Георгију, и ньомъ завладају, 10 топова узму и преко 80 солдата заробе. — 2-га Окт. Црногорцы и Приморцы заједно съ Југле-зима ударе одважно на Новији и на крѣпость Шпаньолу, и посље якога боя, који є трајао два дана и девећи ноћи, и Новији и Шпаньола падне имъ у руке са свимъ гарнизономъ, гдје су нашли 33 топа и доста хране и цебхане.

За све то време Митрополитова Квартира нје даљ била одъ једне миље одъ Котора, који су Црногорцы непрестано у осади држали. 8 Окт. дође Митрополиту одъ Ерцхерцега Естскога Франца писмо, у коме је явљао да ће му скоро послати и војске и цебхане.

Око половине Окт. одправи се изъ залива Которскога Капетанъ Хосте са својимъ бродовима, да чува прибрежје одъ усха Которскога до Дубровника, а 20 Окт. поноћи изиду изъ Котора сви Хрвати, на број 260 солдата и 4 Официра, који су у Французској служби били, те се предаду. 29 Окт. Митрополит пошаље Коменданту Которскому Генералу Готіс писмо,

у коме му є предлагао да се преда на капи-
тулацио; но Коменданть му на предложенію
захвали , а предати се не х'едне.

Видѣни Митрополитъ да Генераль Готіє
не мысли тако скоро предати се, сазове При-
морце и Црногорце у Доброту на скупштину,
гдѣ сдоговоривши се , 29 - га Окт. учине међу
собомъ писмено ове узаймне свезе: да є Бока
и Црна гора у напредъ свагда уедно састављ-
на провинція , и ако бы каква политическа
обстоятельства принудила једну или другу пре-
дати се макаръ коме одъ три союзна Монар-
ха, Русскоме , Аустрійскоме или Інглезкоме,
а оно да ће се обѣ заедно подложити истоме
Монарху , но съ тимъ уговоромъ да уживаю-
своя стара права и привилегије. Овай актъ у-
тврде своима подписима : Митрополитъ и Гу-
бернаторъ Црногорскій одъ имена све Црне
горе, па онда рапрезентанти общества Примор-
ски: Будве , Рисна , Прчаня , Доброте , Пераста,
Паштровића , Грбля , Манина , Побора , Браића,
Столива , Луштице , Кртола , Шкаљара и Му-
ле.

Посль тога одма Митрополитъ заведе Судъ
поду именомъ „ Централна Комисія “. У овомъ
суду предсѣдавао є истыї Митрополитъ , а за-
сѣдовало є деветъ депутата одъ разны Примор-

ски общества и деветъ Главара Црногорски. Комисија ова занимала се не само средствама наступательными противъ непріятеля, кои є съдјо затворенъ у Котору, већъ и свима оныма, коя су нуждна била да се обезбѣди безопасность внутреня, и да се уведе добрый передакъ.

3 Ноемвр. Митрополитъ съ договоромъ свијо сочлене Комисије Централне одправи свога пољенога Савву Пламенца къ Цару АЛЕКСАНДРУ, съ молбомъ да прими подъ Своє покровительство Боку и Црну гору; но како Пламенацъ изъ Боке пође, а нека общества Приморска пошлио тайно свога депутатираца къ Цару Аустрийскоме, просећи га да онъ покрье Боку.

Око половине Декемврија разнесе се гласъ, да се неколико Аустрийске войске приближијо къ Боки да јо заузме. Митрополитъ, чувши о томъ, пише таки и Генералу Томашићу у Задаръ, и Генералу Микутиновићу, кои є предъ томъ войскомъ ишао, молећи им да войска Аустрийска не улази у Боку докъ недође одговоръ одъ Императора Русскога, или одъ Императора Аустрийскога. Уто 27 Дек. Генералъ Готіс преда се на капитулацију Капетану Хосту, кој є био опеть подъ Которъ дошао, а кљу-

чеве одъ града приме два депутата централне Комисије: Губернаторъ Црногорскій и Винценцо Ловренчевичъ. Послѣ три дана изза тога Инглези изиду са свимъ изъ Боке, предавши ю Митрополиту, и пођу опетъ путь Дубровника да га осаде, а за нѣма одма и Генералъ Милютиновићъ одправи се са својомъ војскомъ къ Дубровнику. Потомъ Митрополитъ посредствомъ централне комисије управљао је Бокомъ очекујући какавъ ће му одговоръ доћи одъ Императора Рускога. Но Генералъ Милютиновићъ, кои је већъ био одъ свога Цара заповедь добио да заузме Боку, доће до Новога, кои му се 1814 године, 27 Маја и преда, а 2 - га Јуна уђе и у Которъ. И тако Митрополитъ и по другиј путь остави Боку безъ сваке свое файде, осимъ што је потрошио неколико хиљада цекина!

Године 1820 Целалудинъ, Везиръ Босанскій, науми покорити Црну гору, и ради тога пошаљ око 12,000 војске изъ Босне и изъ Херцеговине и предъ ињомъ свога Делибашу. 17 - га Септ. ова војска удари на горњу Морачу и попали ју тотово сву, а Морачани, коима је неколико у помоћи прискачило било Бѣлопавлића и Пипера, западну кодъ извора рѣке Мораче и ударе на Турке враћаюће се

изъ Мораче. Турска войска , немогући одъ велике тврђе гора ни каквымъ другимъ осимъ тымъ једнимъ ускимъ путемъ проћи , тако јако испогибала , да су Црногорцы само непријатељски конја преко 1200 узели , а многе су Турке и живе у Морачу довели , и на гаришту свои попалјни кућа поськли .

Ово је био последњи бой Црногораца съ непријатељима за време Митрополита Петра I Петровића Његоша , кој се године 1830 Окт. 18-га представio , и којега је Богъ , къ прославленію наше Православне Цркве , послъ четыри године обявio и показао міру истајнина и свята .

II.

КРАТКО

ТЕОГРАФИЧЕСКО - СТАТИСТИЧЕСКО

ОПИСАНИЕ

БОКЕ КОТОРСКЕ.

1. ВЕЛИЧИНА и ГРАНИЦЕ.

Садашнѣ, найправімъ именомъ названо; Окружіе Которско (Италіянски: Чирколо ди Каттаро), кое е негда составляло часть Венеціянске (Млетачке) Далмаціе, те се называла Албанія Венеціянска, као и сада милитарскимъ итиломъ што се зове Албанія Аустрійска, познато е найвыше подъ именомъ (чшравъ Италіянскимъ) Боке

ди Каттаро (усл. Которска), и одъ туда га ондашнии житељи Срби зову Бока а себе Бокељи*). По правди не бы требало да све Окружје носи име Боке, него само она земља съ једне и съ друге стране Канала лежећа. Овай каналъ, кој є у старо доба био познатъ подъ именомъ Синусъ Ризоникусъ (ињадро Рисанско), ніє ништа друго него Адріатическога мора заливъ, кој кривудајући протеже се одъ запада къ истоку, одъ предгорја Остро до подъ Которъ, у дужину 18 Итальјански мили. У грлу канала имаду два мала остррова, изъ међу кои и бродови пролазе. Савъ каналъ може се сматрати као велико пристанище, јеръ бродови осидрани, стое, штоно рекъ предъ вратима одъ куће нјовы господара.

Величина Боке износи 10 квадратны Нѣмачки мили, на којима живи 33495 житеља, т. є. 25555 Православнога, а 9850 Римо-Католичскога Исповѣданїја.

Бока граничи къ северу свомъ Новскомъ крајномъ до Рисна ѿ Херцеговиномъ; къ истоку одъ Рисна до на край Паштровића,

*.) Приорици Боку зову Приморѣа Бокељи Приморанъ. — Корректоръ.

тъ с кула Башковића *), съ Црномъ горомъ, а одатле малымъ комадомъ земљъ съ Албани-
омъ Турскомъ; а къ югу и западу све остало
съ Адріатическимъ моремъ.

2. РАЗДЪЛЕНІЕ ЗЕМЛЪ.

Бока раздѣлює се, по числу градова, кои
су у ньой, на три Преторіє, т. е. на Ко-
торску, Новску и Будванскую.

Преторіє опеть раздѣлює се на Общес-
тва. У Преторії Которской ова су общества:
Которско, Добротско, Перастско,
Рисанско, Мулско, Прчаньско Сто-
ливско, Лепетанско, Кртолско, Лушти-
ческо и Грабалько. Овьма треба додати
и Конгадъ. Подъ овымъ постѣднѣмъ именомъ
разумѣю се она мѣста населѣна людма, коима
политика негдашиње Властеле Которске ніе до-
пушчала у Котору живити, а такова су мѣ-
ста: Шкаляри, Шпиляри, Кавачъ,
Богдашићи, Льшевићи, Мрчевацъ,

*) Петаръ Башковићъ Дубровчанинъ, рођенъ 1711, а умро 1787 године, кои је превео на Илирскій језикъ Чида и неколико Општісвихъ писама, био је славанъ Математикъ.

Тиватъ и Ластва. — Преторія Новска пейма выше, него юго общество Новско, а у Преторії Будванской имаду два: Будванско и Паштровицко.

Већа часть общества има по неколико свои села. У градовима седи по једанъ Преторъ (градскиј судја), којима је глава Окружнији Капетанъ, који зависи одъ Губернатора Далматинскога. Свако общество, осимъ градовима, има свога или Капетана, или Сидика, коме познају судити по неколико суђењи и једанъ баряктаръ; а свако општи село има свога Кнеза и Баряктара. — Общество бира свогъ Капетана, а Капетанъ суђе и Баряктара одъ общества, а потврђује ји Губернаторъ. Кнезове сеоске такођеръ избира Капетанъ одъ общества, а потврђује Окружнији Капетанъ. Кнезъ избира себи сеоскогъ баряктара, кога потврђује Капетанъ одъ Общества.

Обично је да се сваке треће године тај Главари промјеною, но на тај се редъ не пази свагда, јеръ догађа се да ји и пре и послѣ тога срока промјне.

3. ПОВРИЈЕ И КЛИМАТЪ.

Бока је готово сва брдовито-каменита, осимъ лѣпьи и пространы равница Будвански и

Гримальски до Тивга, и осимъ живописиоъ
обрежія покрай канала на подножію высоки и
голы гора, гдѣ с художество знало исправити
природу. По обрежію канала цвѣтаю и зелене
се изъ међу бѣлы кућа южне воћке: трешња,
вишња, сљиве, бадеми, крушке, ябуке, ора-
си, брескве, кансіе, шипицы (Итал. помо гранато),
лимуниви, иеранце, маслинне, лозе и найпослѣ
вѣчнозеленый кипарисъ, па и сама пальма (Фи-
никово дрво), коя с кадра цвѣтати само у
Азії южной, и у Африки. Каналъ с у прольје
таковыми управъ одъ цвѣћа поисомъ опасанъ,
и далеко око себе распростире пріятный ми-
риесъ, а путница увѣраю да овай каналъ
превазиази у лѣпоти погледе обрежія Женев-
скага језера, па јошть и оне поредъ водоузда
Босфорскага и Тракійскага.

Обраћене земља поредъ канала попиню се
на подобіє мердевина путь врха голы крвла.
Гдѣкоја брда покривена су шеварѣзъ, гдѣ бы
могле густе шумс быти, па и оно мало дубра-
ва што има около Рисна и Јбала кваре козе
брстећи.

Клима с у Боки блага. Лето почесто бы-
ва сушино и занарно, а у Августу починю ки-
ше падати, и тадъ постане воздухъ чистъ и
свѣтъ. Есенье пріатна, а прольје з дубко и

умърено. Зима є обычно межка. Рѣдко кадъ по Приморю пада снѣгъ, па и то кадъ се догоди за два-три дана окопни савъ; но на мѣсто тога находитъ кадакъ киня по неколико недѣль непрестано.

4. ПРОИЗВОДИ.

Найвећи є производъ у Боки узъ (зейтињь), кога може быти, кадъ у средню роди маслина, десеть хиљда барила, одъ кои само трећа часть продас се изванъ Боке, а све остало потрошни се у ињой, будући є оскудна у маслу.

Смокве прекрасне у изобилію рађају се, и много се ини продає; тако исто быва и превосходнога меда, а было бы га и выше, кадъ бы улишта, коя су врло злочеста, била као што треба да буду, и да люди не убіјају своје челе кадъ хоће да изваде медъ изъ улишта. Свудъ око канала и близу мора какогодъ у Италіи подъ ведримъ небомъ расте свакояко воће, као што су трешња, вишња, ябуке, крушке, кансіја, брескве, бадеми, ораси, лѣшници, кестени, рогачи, дудови, гунја, шипци, лимуниви, неранџе, Индійске смокве, динъ, лубенице, и пр., но готово светопотроши се у мѣсту.

У Боки добро расте и поврѣе свако, као наприма: насуль, грашакъ, сочница, бобъ, бобица, близница, зелений купусъ (рапитанъ), карфюль, патличани модрия и цревенія, лукъ црній, бѣлій, прасъ и лютника, и пр.

Грозђе є превоходне доброте. Марцеминъ Тиватскій и друга вкусна вина ни мало не уступаю винима Шпаньским и Французским, но како се изъ Боке никудъ не износитъ, тако имъ и доброта нѣ далеко позната. Обично вино яко є; али не може да стои дуго, срѣмити га знају као што вали приготовити, нити имаду добры подрума, и једва га може быти доста за по године.

Свила излази добро за рукомъ, и овай производъ могао бы се далеко выше умножити, кадъ бы нике класе жене, садъ забављише пословица людій, могле новыше жертвовати времена овой користной и природной ныжовой дужности.

Жита, кое се готово око канала и не съє, него по найвыше у Гроблю, једва роди выше него колико га є доста за три - четыри мѣсесца, и найвыше се съє кукурузъ, па онда пшеница, єчамъ и ражъ.

Кртола є позната у Ђоки одъ кадъ и у

Црнай гори, и одчасти замљенос недоскуди-
цу жита.

Ситне стоке, коя є найвеће имуће одъ
канала удалъни селяка, има понешто у Боки,
и то највише у Паштровићима и око Рисна.
Которскій каналъ изобилує великима и вку-
шными рыбама, као што су бранцини, зубат-
цы, цыполи, поланде, тригль, шкру-
пине, аистови, сопе и пр. И, као што
мы зовемо, постне рыбе има доста, као напр.
сипе, олиганя, оботнице. Рака се
налази, кој теже по 10 литара и выше! Каме-
нице су добре, и ако нису онаке као Млетачке.

5. ТРГОВИНА и МОРЕПЛАВАНИЕ.

Будући да нейма доста земља, коя бы се
могла радити, народъ понайвише занима се
трговиномъ и мореплаваниемъ. Изъ Албаніс
Шурјске доноси се сваке године по нешто жита;
изъ Херцеговине догоне се говеда и ситна сто-
ка; изъ Далмаціје довози се око 30000 бариле
вина и 2000 барила ракије. Изъ Триеста долазе
сви хеснапи, изузимаюћи оне, кои су евтинији
у Млетцима, као што є стакло, а у Сеньской
рѣки грађа дрвена. Изъ Црне горе доноће се
сваке године око 200 центар ѿ сыра, толико ры-

бе скорище и 1000 центій кастрадине (сухогъ
сланогъ бравлѣгъ меса). Осімъ тога продаю
Црногорцы Бокельма, а понайвыше Котора-
нима, свѣжу рыбу, главатый купусъ, кртолу,
масло, летућа, и пр.; а Црногорцы купую
одъ ныи вино, ракію, со, и гдѣшто мануфакту-
ре. Изъ Боке износи се, па готово све за
Тріестъ, око 3600 барила уля, 4000 центій
смокава сухи, 4000 центій свѣча лояны и лол
топльногъ, 150 центій меда и воска.

Скале за прекограницну трговину, есу:
Которъ спрема Црне горе, а Новый и Рисанъ
спрема Херцеговачки градова Требиня и Ник-
шића.

Бокельи се радіє мореплаваніемъ него и
чимъ занимаю, єдно што су къ томе наклонѣ-
ни, а друго што и капитанъ и мриаръ налазе
у томъ већу награду него у земљѣлію свогъ
за обраћенѣ неспособногъ отечества. У Боки
Срби православногъ Исповѣданія имаду свои
бродова: 1 трговачку наву, 1 пулаку, 88 бриг-
га, 8 шкуна, а Срби Римо - Католическе Вре
имаће трећій дѣо тога, дакле у све одприлике
око 130 велики бродова. Сви овии бродови мо-
гу предузети велике путове, као напримѣръ
у Црно море, у Балтійско море, или макаръ
у Америке и Индіе. Єдини одъ речени бродова

имаю баряке Аустрійске, а другіи Русске. Осімъ тога Бокельи имаю доста трабакула, ю ови рѣдко се кудъ пускаю даљ одъ Адріатическага мора. На служби предречены 130 бродова быће око 2000 триара.

6. МАНУФАКТУРЕ и ЗАНАТИ.

У Боки нейма никаквы фабрика осімъ у Котору Табачине, гдѣ се строє коже, између кои на гласу є Которскій кордованъ, кое га табаци бое руевиномъ, коя се изъ Црне горе добавая. Кодъ толике мурге одъ уал и нейма фабрике одъ сапуна!

За простири народъ наиболъ су занатліс жеңе, кое ткаю рашу, сукно и платно и одъ тога плодма одъло начинлю; за вищу классу людій има по градовима разны майстора; напр. златара, шаваца (терзія), преваяра, шенирція и пр. Пушкарі (туфекціс) су у свомъ занату наиславніи у Боки майстори, кои цѣвіт одъ пушке дивно сребромъ везу, а кундаке у седефъ и сребро оправляю.

Осімъ Боке и Црне горе тежко ће се игдѣ у Европи наћи кои предъль да у њему нейма ни кола, ни каруца.

7. ЖИТЕЛЬИ.

Бокельи, изузимаюћи неколико Италіански кућа, све су сами Срби, и говоре Херцеговачкимъ нарѣчісмъ, у које су многе Италіјанске рѣчи увукле се. Готово сви који око канала живе, а многи који су и даље од њега, знају говорити Италіјански Млетачкимъ нарѣчісмъ. — Римо - Католици пишу Латинскима, за србски језикъ недостаточнима писменима, а Православни служе се Славенскима.

За време владе Млетачке биле су три класе народа: Властела (дворяни), пунани (грађани) и простий народъ, а сада се дѣли, као и свуда по Аустрији, на дворяне, чиновнике, свештенике, занатсје, поморце, тежаке и пр.

С. ВЪРА.

Три части народа исповѣда Грчку вѣру, а четврта теку ћасть држи се Римо - Католическе. Докъ је Бока подъ Млетачкомъ владомъ била, Грчка се Вѣра налазила у великомъ притисненію. За то време била је у Котору ед-

жа змала Православна црквица Св. Луке, па на тай дань, по Римскоме календару, морала се у ньой служити Римска мисса. Съ великимъ страхомъ добавлиле су се црковне кныфе тайно изъ Руссие. Таково гоненіе, кое є прилично съ-
евѣрію XI и XII вѣка, укоренило є узаймну
мрзость међу рођеномъ браћомъ Римо - и Грч-
ко - Католическогъ исповѣданія. Садъ подъ bla-
гимъ правленіемъ Аустрийскимъ и Срби пра-
вославнога Исповѣданія уживаю пуну свободу
свога Богослуженія, јеръ су садъ настала она
времена, каđъ се не пыта: тко є какве вѣре,
нега: тко є какавъ човѣкъ, зашто, штоно вели
Србъ - Философъ: „Церковъ є Христова, а
знати є грчка и латинска; нега само гордость
и инатъ и злоба увела су ова имена, раздѣли-
ла и омразила томике понитене и блага срца
люде.“ — „Зато не раздѣленіе међу люде но
соединѣніе взама уводити: ко се годъ одриче
поштены людји, браће свое, одриче се самога
Бога: соединѣніе не велимъ у читаню и поеню
у Цркви; Богу є све једно та ко читао гречес-
ки та латински, онъ све то разуме; но оно
блажено Евангелско соединѣніе у любави, ми-
ру, вѣриости, понитеню и у свакој добродѣ-
тели.“

У Боки има Грчкога исповѣданія монас-

тыра осамъ, т. є. Савина у Новскомъ обицству, Баня у Рисанкомъ, Ластва у Грбальскомъ, Майне у Будванскомъ, а Прасквица, Дулѣво, Градиште и Режевићъ у Паштровићскомъ. У све ово осамъ монастыра нейма выше него 17 калуђера. — Црквій има 175, парохія 65 а мірски свештеника 43. — Римо - Католически парохія само є 21, монастыра има шестъ, а Фратара и попова доста є. Вообще говорећи и калуђери и мирскіи свештеници наши у Боки мало су учени, а и Римо - Католическо свештенство не може се много похвалити наукомъ.

9. ШКОЛЕ.

Само у Котору имаю четыри классе Нормалны школа, године 1818 заведене, у коима се ове године учи 206 мужке дѣце и 79 дѣвойчица. На другомъ мѣсту у свой Боки нейма ни једне једине школе, него свештеници гдѣгдѣ уче понеколико дѣце читати и писати којакако. Младежь, коя хоће да прими на себе свештеническій чинъ иде, Римо - Католическа у Задаръ, а Православногъ Исповѣданія у Шибеникъ у Семинаріє; но како є мало у Боки наши богаты людій, а јоштъ ма-

иѣ, кои маре потрошити за науку свое ѿице, тако рѣдко іи и шилю у Семинарію, а парохіє све то удовіє остаю. Валя признати се да є тежко нашима свое сынове у Шибенику по неколике године о свомъ трошку држати; єръ и кадъ се овіи запопе неће моћи, сходно своме чину, одъ свое парохіје живити, него ће морати све польске и домаће послове као и осталіи простіи люди своима рукама радити, па јоштъ и браду носити!

10. ИСТОРИЯ.

Которъ называ Плиній Римскомъ колоніомъ подъ именомъ Аскривіумъ, којегасу, како што се говори, созидали Сициліани, изгнаніи изъ Аскри. Године 860 Сараціни Африканскіи разоре Аскривіумъ и съ нымъ заедно Будву, Рисанъ и Росе. По одласку овы варвара, оставшии жителы соедине се съ некима Босняцима, коє су Мацари изагнали были изъ нїовогъ отечества, и понове Аскривіумъ. Кажу да су тїи Босняцы, предъ коима су три главара была: Недаръ, Мирославъ и Вуксанъ, добѣгли изъ некаквогъ града не далеко одъ Байнѣ Луке, кои се звао Которъ, и одъ туда да є обновљеный Аскривіумъ добіо садаши своє

име. — До 1178 године Которъ є, као што ѡм рекао, био республика подъ покровительствомъ Србски Краљва. Познато є да су у то време кованы новцы названы трифо ни, на коима є съ ѕдне стране био образъ Св. Трифона покровителя Которскога. Изза тога подпадне Которъ подъ владу Источни или Грчки Императора, а 1215 године опеть се поврати подъ Србску владу. Године 1351 Стефанъ Душанъ, Силий, Императоръ Србскій, поклони Которанима не-ка мѣста и потврди она, коя су имъ и иїгови предки даровали, а та су мѣста: Луштица, Кртоле, Грбаль, Доброта, Леденице, Бѣла и островъ Страдиоти кодъ Тивта.

Изъ тога и изъ криминалны закона Которски види се да су овомъ граду сва горѣречена мѣста била подвластна докле є годъ трајло по-кровительство Србски Краљва и Царева. — Кање се Србско Царство, по смрти Цара Уроша V, 1367 године раздѣлило, тадъ Которани заключе союзъ съ Лудвикомъ I Краљемъ Маџарскимъ, и признаду га за свога покровителя. Године 1368 Млетчићи, ратуюћи съ Маџарима, узму Которъ, похарао га, па га и оставе. Године 1384 књи Лудвика I, Маріја, преда Рес-публику Твардку, Краљу Босанскоме; но по-слѣ двогодишнѣгъ рата храбріи Которани по-

врате свою свободу. Посль тога су опи воевале съ Баошама, Князовима Зетским, а юшть выше съ Дубровчанима. Године 1420, предавши се сва. Далмація Республики Млетачкой, Которани, кои се нису могли већь ничемъ великомъ надати одь Мацара, такођеръ предаду се своевольно Млетачкой влади, ио съ овима условіјама: 1 - во да Которъ задржи свою стару конституцију; 2 - го да се одь публични прихода своима собственима Чиновицима плата дае и обществена зданіја зидаю; 3 - е да ии Млетачка Республика не може уступити другой држави, иако ии не буде кадра бранити, а оно народъ опеть остає независимъ и властанъ избрati себи покровителя кога хоће. Кадъ є 1797 године Кампо - Формійскимъ миромъ уничтожена Республика Млетачка, тадъ є Бока уступлена Аустрійскомъ Императору, и Генералъ Рукавина заузме с 10 Августа те исте године, 1806 године Русска флотилија појви се у каналу, и, заедно съ Црногорцима, завлада Бокомъ. По Тилзитскомъ миру предаду Русси Французима Боку, а то є было у Юліо 1807 године.

Кадъ се Которъ своевольно предао Млетчицима, у томъ броју ніе био Нови й, нити

Паштровићи, Побори, Браићи; и
Маине, него су имъ се доцніє предали.

За време владе Млетачке сјдјо є у Котору јданъ Сенаторъ Млетачкій, подъ именомъ Естраординаріо, и съ нимъ три Владелина (патриція) Млетачка, и зависили су одъ Генералнога Проведитора изъ Задра. И подъ Млетчицима є Которъ имао управленије различно одъ Далматинскогъ, јеръ є уживао разне привилегије, и ніс давао ни десет-жа одъ рода, ни војника у милицију.

11. ГЛАВНІЯ МѢСТА.

1. У ПРЕТОРИИ КОТОРСКОЙ:

1) Которъ (Итал. Каттаро), градъ на десномъ брегу при самомъ свршетку канала тогъ истогъ имени, на подножјю Црногорске горе Ловћена. Путъ канала утврђенъ є градъ бедемима, а извоне нѣга попело се високо и голо каменито брдо, на коме є начињена яка крѣпость, око 400 стопа надъ оризонтомъ мора, и састављена є съ градомъ посредствомъ обранителныи зидова. Између овых зидова налазе се многіи крши, на коима су озидане исколиче кулице, те једна другу бране. Къ обрану Котора припадају и Св. Троица,

Мула лежећа къ югу одъ града на једномъ брегу, преко кога є путь, коимъ се иде у Будву. Которъ има троја врата, т. є. врата Црногорска, крозъ коя се иде путь Доброте; врата је мора, на коя се излази къ пристаништу, и врата је Гордића, те се крозъ њи пролази кај ће иде у Будву и у Мулу. Изванъ Црногорских врата извире једна рѣчица, на којој међу аватарцима, но у љито пресушує. Улице су уткатору уске, а куће су приличне. Изъ међу црквама је једна је Соборна Римо - Католическа, у којој почивају моши Св. Трифона, па онда Св. Никола, коя принадлежи Србима Православнога Исповеданія. У овомъ граду преъвала Окружный Капетанъ и Римскій Епископъ. Которъ је место невесело. Јьти око подне камених селакоутгресом да се не може подносити врућина. А измидобогъ высоки гора, које су је највиши и најдужи, сунце се указује само иза неколико сахата, и кај є на горама пун великој јопицѣ оданъ, у граду є већ већерња. Водају је река одъ свуда ври, чини да је ваздухъ влажанъ, па при свемъ томъ заравни. Говорају у љито да се прохлади, може тоји и аута. Шкаљарији путь Муле, па сахатијају је града, па је кога мрзи тако да љекаше. Једини пропастнији сејајо и поредъ

пристанища, или, што є юштъ пріятніє, привозати се у чамцу. Пристанище є безопасно, ио мало унь долази бродова. Храна є євтина у Котору, зашто много є доносе Црногорцы. На подножјю высоки и голы гора кодъ Црногорски врата има мѣсто, гдѣ три путь на недѣлю быва пазарь, и ту Црногорцы доносе свое еспане.

У Котору има Римо-Католически 1000, а Православногъ Исповѣданія 1405 душа.

Которъ є бывао често у невольни. Ёшть пре него што є измынъ прахъ, 1387 године Млетачкій Адмиралъ Веторъ Пизани узео с градъ на юришъ; 1539 год. Турскій Адмиралъ Барбаросса, освоивши Новый, два путь є ударо юришемъ на градъ, но морао є съ великомъ штетомъ своіомъ вратити се. 1563 год. земљетресеніе разрушило є готово половину града, и толика сила народа погинула є у развалинама. 1657 године Турци су држали у осади градъ два мѣсца, и ни су га кадри били узети. Године 1667 друго земљетресеніе закопало є подъ развалинама града выше одь половине народа.

Которани могу се похвалити да су ињива два сограђанина кодъ Силинга Стефана, Цара Србскога, зашмала важно мѣсто: Гевиза

као главнији Камерхеръ, а Никола Бућа као Протовестарјиј.

2) Мула, Прчань, Столиво. Кадъ се изиде изванъ врата одъ Гордића, па се пође покрай канала, дође се найпре у Мулу, у којој је 675 Римо - Католически и 27 наши житеља, по томъ у Прчань, где има 995 Римо - Католически и 370 наши душа, а найпосље у Столиво, у комъ је 779 Римскога и 19 нашега Закона душа. Сва три ова мѣста леже поредъ канала, и тако су једно до другога близу, да се издалека чини као да је једно дугачко мѣсто, кое се у дужину здраво отсло, а не много у ширину.

3) Доброта. На подножју високи Црногорески гора, на десномъ брегу канала спрама три горјечена мѣста, лежи Доброта, коя се протеже одъ рѣчице Люте до самога Котора; у њој живе найбогатији капетани одъ бродова Бокельски, и гдејкој одъ њи броје се међу найпрвима богаташима у Аустријской Монархији. У Доброти су куће простране, и лјепо у край самога канала сазидане. Доброћани, найревностнији Католици у Боки, вѣшти су и честни у трговини, храбри и гостолюбиви, но и ревниви до преко мѣре: жене су имъ и кћери свагда затворене, и не показују се готово.

ъо ни предъ своима пріятельима , и калућерице выше одъ ини уживаю свободе. — У Доброти има 1498 жителя, и то све самы Католика , три цркве , одъ кои найлѣпша , є Св. Евстахія , и могла бы украсити какавъ великий градъ.

4. Перастъ. На дно камените горе покрай канала спрама Верига , 2 миљ одъ Рисна а 6 одъ Котора далеко , заузима място Перастъ , варошь сазидана на подобіє амфитеатра , коя се издалека чини лѣпша , него што с. Выше варовши на бруду , надъ поверхности мора око 200 стопа высокомъ , начинъна є крѣпость , коя с служиша за обрану жительима одъ нападенія Турака , кадъ су овіи негда были господари одъ Рисна и одъ Новога. У Перасту има око 1000 Римо-Католика , а око 500 Православни жители. — Пераштани су люди просвѣщени , юначни у бою , и никакдъ іи Турчинъ ніє могао покорити ; они су свагда съ Баошама , господарима Зетскими , живили у миру , а овіи су іи бралиши одъ не-пріятеля. — Спрама Пераста , готово на средъ канала , има єданъ малый островъ , зовомый Мадонна дел' Скалпелло , на коме налази се доста богата мала Католическа црква съ чудотворномъ икономъ Бого - Матере. 15 Августа по ризи . календару , скуплясе тамо

много народа, и игра коло. Покрай овогъ острова има юшть ёданъ маныи (Св. Георгій), когъ су Французи били добро утврдили, но Пераштанима 1813 год. піс се могао одржати.

5. Рисанъ, ѡрошь къ западу око двѣ милѣ далеко одъ Пераста, на дно єдногъ нѣдра одъ канала, има 1129 наши и само 9 Римо-Кат. жителя. Ту є био старый Римскій градъ Ризиніумъ, по коме се негда савъ садашній каналъ називао Синусъ Ризоникусъ. Кају да є Теута, Иллирска Краљица, бѣжећи одъ Римляна, кадъ јој є войска испогибала, у нѣму неколико година сѣдила. Село Џарине и данасъ є сачувало свое име одъ нѣногъ мѣста пребыванія; ту є био ињи дворъ и замокъ, одъ кои се зидови ёдва познаю, а мозаическій патосъ, наличанъ онъма, кои се налазе у Помпей, и сада се види. — Ришњини ни су тако богати као нека друга общества поредъ канала; но юначествомъ, гостолюбіемъ и непрітворнымъ, управъ Србскимъ веселѣмъ превазилазе ии далеко.

Пушкометъ хода одъ Рисна далеко налази се ёдна подземна пећина, зовома Спила, коя заслужує особитогъ вниманія. Врата су јој у окружности 80 стопа. Одъ овы врата до друг-

ги, исподъ сводова идући, има 36 стопа, а одатле опетъ све даљ исподъ сводова прође се 400 нога, гдѣ се на јданъ путъ предъ очима указує езеро, кое є при kraю дубоко 4 сежњя, а колико є дугачко, не зна се; јеръ сводъ одъ пећине ту на ниже спушћа се, и нико се нје усудио измѣрити докле се отеже. Тли (пастосъ) пећине одъ врата првы до езера тако су равне и гладке, као да су іи руке людске на-влаштъ начиняле. Ришијани и изъ оближњиви села житељи у љито радо се ту прохлађую, и при свѣћама воду захватају, коя є у љито хладна као ледъ, а у зиму млака. Выше езера съ љите стране стои углађена једна плоча, на којој путници урезају своя имена. Кадъ кише яке почну падати, Спила представља дивно по-зорје, јеръ вода изъ ње сукти крозъ сва врата съ такомъ силомъ, да се сва превраћа у пѣну, и у море тече. Осимъ те имаду јоштъ и друге двѣ подземне пећине, одъ кои једна се зове Сопотъ, а друга: Голодрашица.

6) Кривошиће, мала кнезина выше Ри-сна, у кршовитомъ мѣсту, гдѣ живи 830 душа све Православне Вѣре. Кривошићани су све са-ми Ускоци изъ Херцеговине.

7) Лушица и Кртоле, два обще-ства једно до другога на полуострову између

канала Которскога и нѣдра Трастскога. У Лушицы има 1200 жителя источне цркве и око 100 западнѣ, а у Кртолама 1156 Православниѣ и 90 Римо-Католическо. На истомъ полуострову кодѣ усѧ у канала има мало мѣстасце: Розе, гдѣ сви бродови, кои улазе у каналъ ици излазе изъ нѣга, мораю представити свое исправе на разсмотреніе. Великии бродови обычно иду изъ канала у Росско пристанище, гдѣ чекаю попутный вѣтаръ да заедре далѣ.

8) Тиватъ (Итал. Теодо), тако се зове оно парче земље поредъ канала, кое се отеже съверно одъ Лепетана къ югу до Солила. Ова Солила, у време Ивань-Бега Цриоевића, налазила су се у Црногорской границы, и у нѣма се направляла со. Тиватъ є южни ма воћама найплоднѣ и найлѣпше мѣсто у свой Боки, и у нѣму су негдашни властела Которска имала свое лѣтне домове и баштине.

9) Грбаль (Жупа). Подъ овымъ именомъ разумѣваю се четыри сlijedује кнежине: Лазаревићи, Бойковићи, Туйковићи и Любановићи, у коима живи 3890 душа све Православиота Закона. Подъ владомъ Млетачкомъ ове кнежине уживаје су особене привилегије сбогъ тога, што су се своевольно предале Млетачкай Республики

15 Маја 1424 године. Свака є кнезиња имала свога кнеза (Итал. конте) и његово є званје било наследствено, премда ни је ништа друго ни онъ быо него прости селякъ. Грбальско љулъ простире се одъ Солила до Будве, и кроз јан тече рѣчица Добра вода. Путъ, кој води одъ Котора до Будве, иде преко овогъ родногъ комада земље.

II У Преторији Новскай:

Новији (Итал. Кастелнуово), малый градъ на съверномъ брегу канала подъ брдомъ 200 стопа высокимъ. Градъ саставля неправилный четвероуголникъ съ высокими по угловима кулами. Ёдна одъ овы кула стои на дитици, коју плаче море, а друга є највише је съверу, и съ ње є, као съ највишега места у граду, лъпо погледати на море и на планине путъ истока. Зидови су градеки и много претрпили одъ трешња, и одчасти су разрушени. На граду су двѣ капије, одъ који се ёдна зове велика капија, коя изводи на чутъ Дубровачкиј, а друга капија одъ мора, крозъ коју се излази къ мору. Миљо далеко къ западу одъ града стои крѣость Шпаньола, тако прозвана по народу, кој је и то сазидао.

Оза с крѣпость чтвероуголна, и у свакомъ углу има по една кула.

Стефанъ Твардко, Краль Босанскій, сазидао є Новыи 1373 године. Овай градъ подніо є много яда одъ осада и трешни. Шпаньоли съ помоћу Венеціяна отели су га 1538 године одъ Турака, и тада су првіи сазидали крѣпость Шпаньолу. До године изза тога, текъ што су Шпаньоли свршили были грађевину, славный Турскій Адмиралъ Барбаросса, доедривши съ 200 бродова и 30000 войске, узме га на юришъ. 1687 године Млетчици уједно съ кавалерима Малтезскима, подъ предводительствомъ генерала Корнера, осаде Новыи. Босанскій Везиръ, кои му є ишао у помоћь съ 4000 войске, буде разбѣњъ у кланицыма кодъ Каменогъ, а градъ се послѣ трећегъ юриша преда, и одъ тада є остао у рукама Млетчика до паденія ныюве Республике. Положеніе Новога врло є лѣцо. Околине пѣгове, особито Кути, представляю живописна мѣста. Новляни су прилично стоећи трговцы и вѣшти поморцы. Близу Новога има лѣсь и богатъ нашъ манастиръ Савина. Найглавнія су мѣста око Новога: Поди, Камено, Мокрине, Требеси, Ратишевина и Майдежъ.

III. У Преторије Будванској:

1) Будва (Итал. Будуа), маалій градъ у равни подъ брдомъ, лежи на єдномъ полуострову при мору. Она є по старински утврђена платныма и кулама, но то є све одъ дугогъ времена и одъ трешња штоно рекъ развалено. У Будви живи 446 жителя Православне Вѣре и 238 Римо Католическе. — 1687 године Солиманъ, Паша Скадарскій, съ 10000 войске држao є Будву у осади, но Генераль Корнеръ, съ помоћу грађана и околныхъ жителя, принудio га є дигнути осаду. Послѣ тога неколика пута узимали су є Турцы; разоренія ныюва виде се и данасъ. Око 200 сежаня далеко одъ града къ югу има єданъ островићъ: Св. Никола. На ѿвомъ острову путь пучине морске налазе се многе рупчаге и пећине, у коима се тушта дивљи голубова леже.

2). Майне, Побори, и Браићи, три кнезинице, које се изнадъ Будве къ Црной гори отежу, у коима има, 1705 душа све Православнога Закона.

3). Паштровићи. Ово име носи посљедни комадъ Приморја Аустријскога, који се простире путь Албанie Турске. У Паштровићима има 37

села и 2825 душа, и то све нашега Закона. Овдј є земља горовита, но доста є родна пшеницомъ, виномъ и уљемъ. У свой Боки нейма никдѣ таке стоке као у Паштровићима, у коима су найглавнија села Тудоровићи и Режевићи. Паштровићи су најбољи юнаци у Боки, и често су съ Албанскими Турцима ратъ водили, но нису имъ се никадъ покорили; они су готово у свему налихъ на Црногорце, само што су мало поносити као Нобили ди Паштровићи (дворяни Паштровићски); а то имъ є дворянство дала бывша Республика Млетачка, којој су они свагда вѣрно служили.

III.

ТОПОГРАФИЧЕСКО ОПИСАНИЕ

ЦАРСТВА ПОЕЗІЯ.

Поезія є Царство здраво обширно и, по несрећи, одвећь многолюдно. Оно граничи къ истоку съ Краснорѣчіемъ, къ югу са Живописаніемъ и съ Ваяніемъ, къ западу съ Музикомъ, а къ северу съ Океаномъ Учености.

Царство Поезіе раздѣлює се, као и многе друге землѣ, на горню и дойнюю часть. У првой живе люди врло важни характеромъ, невесели у лицу и пристали стасомъ; єзыкъ имъ є спрамъ єзыка други провинція, што є єзыкъ Славенскій спрамъ Србскага. Они су сви занатомъ вitezови, и такови страшни юнацы да є ныма као ништа једнимъ мањомъ разсѣћи чо-

въка саврхъ главе до зелене траве. Што се ти-
че тамошныи жена, оне су све саме лѣпотице,
и найружнію одъ ныи увредићешъ, ако ю упо-
добишъ на горици вили. Коны су тамо бржи
одъ яростны Аквилона, а дрвета, и найнижа,
горда высе гранѣ свое до небеса. Престолный
градъ ове провинціе называо се негда Епическа
Поема. У нѣму су живили обычно сви Цареви:
Хомеръ, Виргилий, Тассъ, Милтонъ и остали.
Но у наше време са свымъ є опустіо. Ніс ни
чуда: еръ є овай градъ быво сазиданъ на зе-
мныи песковитой и гниловной, съ коюмъ су
одвећи, не многіи знали ползовати се. Кају, да
є онъ превазилазіо обшироносчу Лондонъ, Мос-
кву и Паризъ; баремъ то є познато, да пут-
ники, кои су рады были видѣти све нѣгове ча-
сти, сустаяли су не дошавши до края.— Жи-
тельни гориѣ Поезіе нису се никадъ славили
любовію къ истини, свагда су додавали чудеса
къ своимъ повѣстима, и приповѣдали су бу-
далаштине съ важнимъ видомъ, по вѣйої ча-
сти удесико и управъ любопытно. Ныма є ми-
ло было изводити иностранце на гробљъ Ца-
рева свои и говорили су: „овдѣ лежи Царь Ла-
тински Поета; ту спава вѣчнымъ сномъ бо-
жественный Хомеръ, ондѣ су кости нѣжнога

Тасса. Профани! благоговѣйте: прахъ безсмертны есть светыня!"

У главыма градовима гориѣ Поеziе одъ свега найстрашніе є гледати безпрестане мейдане, убиства, боєве. Пређе могло се оддахнути душомъ у ныювима мирными и срећними предградіяма, назваными Романи, гдѣ є взоръ откривао свагда нове виде и изображенія, къ задовольству любопытны людій. Тамо су пѣвали славуи и шеве, жуборили тихи поточиши, паstryрке китије се цвѣћемъ а любовницы топили се у восторгима. Садъ у овыма предградіяма виде се само разрушене куле, гробови, кости людске, и чує се само грактанѣ врана, ћуканї ћукова и соволюга. Жителни тамошиви, кое є изобразіо ле Сажъ, Фијдингъ, Ирево, были су иегда савршени у свомъ роду, радо су путовали, обожавали су лѣпотице, веселили су се, пировали су одъ ютра до вечера, и свакога иностранца гостили су баремъ на петъшесть свадбій. Садъ имъ се ядъ по срдицу разлива; они су сви хипохондрицы, мрачни, замышльни: само ноћу излазе изъ кућа; свудъ имъ се показую мртваци, гробље, знацы тлањія и свакояка страшила, а кадъ стану говорити, већъ нестане стријніја слушати іи: причају будалаштине, и на яви бунцају. Одъ свега є

пайчудніс да се наше любезне лѣпотище не страше одъ овы предградія, него иду тамо у госте, и мило имъ є одъ ютра до вечера шетати се тамо по гробницамъ и голымъ тыквамъ, заєдно съ аветыняма и съ мртвацьмъ.

Не далеко одъ старогъ престолногъ града дижу се голе камените горе, кое су са свію страна обколъне страшными пропастима. Оне се называю Трагедія. На врхъ ини виде се развалине стары храмова и градова, одъ кои су и сами остатцы великолѣпни. Жителы овы гора иду свагда єъ ятаганима, у перныма шлемовима, у оклонима, у Грчкой или у Римской хальини ; они су тако немилостиви и кровожедни да и саме жene удараю дланомъ о длань, видеши како кукавцы убіяю или трую сами себе, боду се у прси и падаю на землю превіяючи се као гуя. На овима истыма горама попиню се на подобіс амфитеатра великачке чудне палате, назване, не зна се ни зашто, Опера, одъ Латинске рѣчи, коя означава Дѣла. Не може се ништа смѣшніс вообразити одъ хараткера оны людій, кои живе у овима волшебными палатама ; они држе себе за полубогове или найманъ за велике Юнаке ; кадъ удараю зиле и боріс, и кадъ бубни бію и топови гуде, тадъ они пію, єду,

скачу , смѣю се , плачу , лете , слазе съ неба ,
излазе изъ тартара , пѣваю — и умиру .

Сахать хода одатле , у пріятной долини ,
гдѣ се сваке минуте шале Игре , Смѣхи и
Купидони , свѣтли се старый и богатый градъ
Комедія : искусство подражанія доведено є^т
тамо до рѣдкого совершенства ; штета само ,
что оно живыма бояма своима изображава не
рѣдко опасне предмете , не пазеши строго на
законе морала и благопристойности . Жительни-
овога веселога града . радо се подсмѣваю другима ,
єданъ другого држе за будалу , и свакій
по реду служи предметомъ подругиванія . Но
треба право казати , да овін вѣтрогонястіи лю-
ди кадкаль шаломъ уче выше , него ли важній
Моралисте са своима трактатима . Тамо у ве-
ликолѣпными портикама стос лаврама и вѣн-
циами накиїени бусти Аристофана , Плаута ,
Теренція , Моліера , Ренара , Детуша . Тамо на
градскимъ вратима зауставляю свакога любо-
нытиога ; кажу му , шта с примѣчанія достой-
но у граду , и моле га да се влада учтиво и
благоразумно . Овымъ средствомъ жительни на-
даю се да ће обезоружити дрзке Критике и
Созаклетнике , люде опасне и немилостиве ,
кои неће да живе у миру съ народомъ
Поезіе .

У страни главице указує се путнику другій, юштъ новъ градъ, кои се зове Траги-Комедія. Жителы нѣгови дуго су се пнадили съ грађанимѣ Комедіе и Трагедіе, кои су ћи хтѣли изагнати, доказуюћи, да су они сви незаконо рођена деца и непріятельи вкуса. Но многіи иностранцы, коима є мило плакати и смѣяти се на јданакъ, саставили су се съ овымъ новымъ народомъ, кои се сада утврдіо и здраво обогатіо у Царству Поезіе.

Горню и дойню Поезію раздѣлюю про стране пустынѣ Здравога Разума, гдѣ нейма ни градова, ни селенія, осимъ усамлѣны колиба, разсѧяны по долини. Тамо живе мирніи пустынцы, врло малочисленіи, бавећи се земљедѣлемъ и скотоводствомъ. Но ова мѣста лѣпша су и живописнія одь свюо други у Царству Поезіе; ту има свега што є нуждно и пріятно за животъ; а мало є жителя зато, што є путь, кои тамо води, врло трудањ, нераскрченъ, и рѣдко є наћи вѣрнога путовођу. Ову провинцију обколојва област Лажнога Ума, кое су жителы лахкомыслени, вѣтренясти, и свагда трче за стварма одь ништа; ели дакле чуда, да они, опіени нѣговыма восторгима, неће да оставе прелестно обиталище свое и да се скитаю по окол-

имма пустынама Здравога РАЗУМА? Главный градъ ове области зове се Пѣсна, ибы обколоюло шуме тужны спомена, гдѣ вѣтриль віс любовныхъ уздасима, поточиши теку сузами нѣжности, ехо повторава: любимъ! любимъ! и граница тужи за своимъ другомъ.

У Царству Поэзіе теку двѣ рѣкѣ: Смисло и Риёма. Прва орошава пустынѣ Здравога РАЗУМА, и зато су юй брегови пустыни; а друга истиче исподъ брда, кое се зове Залудиа Мука. Ту е сазидана господска кула по новомъ вкусу, и на вратима нѣными написано є са златными писменима: КУЛА ПРАЗДНОГА РАЗГОВОРА, ГДѢ СОГЛАСІЕ ЗВУКОВА СЛУЖИ МѢСТО УМА И ТАЛАНТА. У овомъ дому скучия се много не само млады, но и стары людій, кои почитавъ дань сїде замышлѣнн, држеши прстъ на челу, и кадкадъ подвижную съ восторгомъ Архимедовымъ: нашао самъ! нашао! Риёма орошава велику провинцію, коя се зове Подражаніе; она є неродна, и сироманинъ жителы нѣни иду подкупяти класове у другими мѣстима, и не захвалююши госи; а у случаю нужде и краду. Достойно є примѣчанія то, да нико не може да учута одъ ныи свогъ имана. Не далеко одатле починѣ шума Тупоумія и Глупости, тако

туста љавна, да зраје сунчане иб могу љикадъ у ю проинкнути.

Царство Поезіе врло є хладно къ съверу. Тамо су люди искри растомъ, слаби, и хране се само мрвама; разговоръ имъ се состои у игри рѣчай или у разныма изврѣаньима једне мысли. Тамо се налазе маліи градићи, кои се зову Анакрамме, Акростихи, Загонетке, Кајамбури — и осталіи, недостойни любопытства. Треба примѣтити, да у овој провинцији нейма ни једнога средовѣчна човѣка; сви помиру у младости, а већа часть умире онай истый данъ кадъ се роде.

Съ ове стране Царство Поезіе граничи съ Океаномъ, о комъ є горѣ споменуто. Четвртъ саката далеко одъ брега налази се островъ Сатира. Море, обколојајуће га, напуня воздухъ солаными частицама, кое, улазећи крозъ љосъ и крозъ уста у житељ, раздражују нерве. Ето то је узрокъ ињове беспрестане мрзњи и лютњи! Они свагда призываю Аполона, и псују не толико за увређенъ вкуса и нрава, колико за мало уваженіе ињови собствени сочиненіја или мнимы достоинства. На овомъ острову заповѣдао є негда Ювеналь, човѣкъ добродѣтельнији, ком ѕа свимъ срдицемъ мрзіо

на пороке свога времена; но и његовыма пра-
вилама и чувствама малина слѣдуо.

Споменућу јоште о полуострову названомъ Епиграмма, кои се отеже у море и свршио је оштралатимъ предгорјемъ. Житељима је най-
миліје дангубити и убијти људе; они су прјатељи съ обитатељима Лажнога Ума,
грубымъ инадомъ гледају да се покажу да су
остроумни, и свагда гађају човјека управъ у
срдце; но стрѣле, кое они по скромности на-
зывају Аполлоновыми, готово свагда ини-
ма истыма падају на главу.

Ево ово је кратко описаніје царства По-
зіе! Оніи, кои су ради изъ любопытства да га
виде, вала да прођу мимо острова Сатире,
провинције Лажнога ума, заразителнога
града Каланбура, само да погледају на
мрачну шуму Глупости, да пођу низъ рѣ-
ку Смысла, и по свакій начинъ да дођу до
пустынѣ Здравога Разума; једномъ рѣчију,
вала да подражавају Србским Стихотворцима
онима, кои су је чесћу и са славомъ тамо
путовали или жутую!

(Преводъ).

ІІІ.

ЦРНОГОРСКЕ ЮНАЧКЕ ПОПІЄВКЕ.

ПѢСНА ПРВА.

Марко Краљвић и Цидовина Нина.

Вино піє Краљвићу Марко
У нѣгову двору біеломе,
Майка Марку служи вино хладно ,
Кадъ є быо у найвеће циће ,
Три га књиге танке допадоше:
Една га є књига допанула
Башъ одъ Цара свога поочима ,
Да му Марко у Стамбola иде;

А друга га књига допанула
Одь Будима' града біелога
Одь синога Краля Матіяша,
Да му иде у Будима Марко ,
Да вънчава Краля и Краљицу ;
Трећа га є књига допанула
Одь Костура града біелога
Одь юнака Нине Џидовине ,
Овако му Нина говоріо:
„Ако Мárко на войску отидаешъ ,
Я ћу твоє дворе похарати ,
И твою ћу любу заробити ,
Старицу ти майку потиснути ,
Све ћу твоє благо изніести .“
Кадъ є Марко књиге прогледао ,
Па старицы майцы говоріо :
„Што ћу сада моя мила майко ?
Были мене свѣтовала мудро ,
Те бы Краљићъ пош'o пріе , майко ?“
Али майка Марку одговара :
„Драги синко Краљвићу Марко !
Хайде , синко , Цару честитоме ,
Да ми тебе непокара Царе .“
Говоріо Краљвићу Марко :
„Мучи майко луда женска главо !
Старія є Божја нег' Царева .“
Па се Марко на ноге скочіо ,

Усѣдпуо Шарцу на рамена ,
Пође Марко путъ Будима града ,
Те бы Кралю за кума вѣнчана ;
Пиє вино за ићеаю данахъ ,
Кадъ є была напуно ићеја ,
Тада Марко на ноге скочio ,
Па се свога Шарца прихватio ,
Иде Марко стойну Цариграду ,
А кадъ дође Цару на дивање
Танка га є книга допануда ,
Да є Нина дворе поробјо ;
А кадъ виђе Кралевићу Марко ,
Па се Марко много исјаше ,
Ал' учинит' ништа не могаше ,
Нег' изврати ћуракъ наопако ,
Не весело по дивану шета ;
Говори му Царе поочиме :
„Што є теби мой посинакъ Марко ,
Или инейма у Стамболу вина ,
Ил' дебела меса овновине ,
Ил' симита џлѣба бієлога ?“
Говори му Кралевићу Марко :
„Господине Царе поочиме !
Я те молимъ као господара
Подай мени тридесетъ Турака !“
А предъ ильма Агу побратима ,
Побратима Агу Белизъ . Агу ,

Е Ѯу Марко до Костура поћи,
Да я мою осветимъ срамоту
Одъ юнака Нине Цидовине.“
Тада Царе Марку говорio :
„Прођи с' одъ тог' Краљвију Марко !
Са свомъ мојомъ силомъ и ордијомъ
Био самъ га за седамъ годинахъ ,
Немогахъ му ни вратахъ вићети ,
А камо ли да примуемъ града ;
Ако ти є дворе поробio ,
Лѣпше Ѯу ти Царе оградити ,
Ако ти є любу заробio ,
Лѣпшомъ Ѯу те оженити Марко ,
Да Ѯу блага кодико ти драго.“
Нѣму Краљињъ одговара Марко :
„Ядни мени Царе разговори !
А ѡе Ѯе ми юначка срамота ?“
Кадъ є Марка Царе разумio ,
Онъ му даде тридесетъ Туракахъ
А предъ ињима Агу Белилъ - Агу .
Кадъ се Марко Турак' , добавio ,
Свукue имъ зелене доламе ,
На ињихъ међе Гогачке халъине ,
А на ноге Гогачке опанке ,
На рам. на куке и мотике ,
Сабља Марко у цркву отиде ,
Па свукue зелену доламу ,

Калуђерску облачи мантјю ,
А на главу капу калуђерску ,
Подъ мантјю меће сабљу бртку ,
Пакъ отиде до Костура Марко ,
А съ нымъ иде тридесетъ Туракахъ .
Кога Марко на друму среташе ,
Па свакога запытує Марко :
„ А за Бога брате христијанине !
Хоћу да и ћи стана у Костуру ,
Да настанимъ тужну сиротиню ! “
Свакиј Марку дивно казиваше :
„ Хоћешъ и ћи оче калуђере !
У силнога Нине Џидовине ,
Садъ ће градит' ендекъ око града ,
Ерь се бои одъ Краљевића Марка . “
А кадъ Марко предъ Костуромъ дође ,
Побратиму своме говораше :
„ Побратиме Ага Белић - Ага !
Стани , побро , Костуру на врата ,
А Марко ће у Костура поћи ,
Па ће Марко кавгу замети ,
Кадъ ты чуешъ драгиј побратиме !
Скочи съ дружбомъ одъ земљи на ноге ,
Никомъ недай излазити живу ;
Ты одтуда , я ћу одовуда ,
Докъ с' обадва , побро , састанемо . “
Краљића Марко у Костура поћи ,

А кадъ Нини доће предъ дворове,
Ту находи танахну робыню,
Бе свістли біелу авлію,
Говори юй Краљицу Марко :
„Божъя помоћь танахна робиньо !
Ели дома Нина Цидовина ?“
Она нѣму млада одговара :
Добро дош'o, Отче калуђере !
У двору є, Богъ да га убіє ;
Ио тако ти, Отче калуђере !
Одкде ти є Шараць коньцъ Марковъ ?
Одкде ти є сабля Краљица Марка ?“
Овако юй Марко одговара :
„Ядна была, танахна робиньо !
Ево има и нећеля данахъ
Да є Краљица Марко преминуо
Подъ Багдатомъ градомъ біеліемъ,
Мојомъ самъ га рукомъ укопао,
Не имаше паре ни динара,
Дао ми є коня за подушье,
Шарца коня и сабљицу бритку.“
А кадъ га є млада разумѣла
Одъ образа сузе оборила,
Шакъ се віс коню око грла,
Кано змія око суха дрва,
У то доба Нина Цидовина,
Удари є шакомъ узъ образа ;

‘Колико є захко ударіо ,
Два іой зуба здрава саломіо .
Стои писка младе робиньице ,
Кано люте зміс подъ каменомъ ,
А говори Кралъвићу Марко :
„Немой тако , Нина Господине !
Грехота е гредити робинъ ,“
Али Нина Марку одговара :
“Проѣ с' одъ мене , Отче калуђере !
Ево има и нећеля данахъ ,
Како ми е дошла у дворове
Ніесамъ іой лице облюбіо .
Ал' довече мыслимъ , ако Богъ да ;
Хайде , Отче , у дворе біеле ,
Да се хладна вина напіemo ,
Сръ є мени данасъ крсно име .“
Па се Марко сиће са Шарина .
Па уаљзе у біелу кулу ;
Съде Марко челу одъ трпезе ,
Сташе хладно испіяти вино .
Піє Марко као с' научіо ,
Говори му Нина Цидовини :
„Яданъ біо , Отче калуђере !
Како добро піешъ хладно вино
Како да си рода Марковога .“
Кралъвић Марко ићму одговара :
„Богъ т' убіо , Нина господине !

Што мртвога Марка споменуєшъ?
Ево данасъ нећельница данахъ,
Мојомъ самъ га рукомъ укопао.“
Кадъ разумъ Нина Цидовина,
Оковану сабљу дохватіо,
Коя валя по Царева града,
Пакъ є даде Краљићу Марку,
Па є Нина Марку говоріо:
„На даръ теби, Отче калуђере!
За муштулукъ што си ми казао,
И пій вина колико ти драго.“
Кадъ се хладна вина понапили,
Некій игра, некій попієва,
А калуђеръ Нини говоріо:
„Ели тестири, Нина господине!
Да поиграмъ кротко калуђерски?“
Говори му Нина Цидовина:
„Играй, Отче, колико ти драго!
Теке немой кавгу заметнути.
Скочи Марко одъ земља на ноге
Игра Марко по кули бієлой,
Сва се кула изъ темеля тресе,
А Нина є Марку говоріо:
„Остав' игру, Отче калуђере!
Садъ ће панут' изъ темеля кула;
За то Марко ни хабера нейма,
Него брітку сабљу извадіо,

Пакъ є Нини главу посѣкао ;
Тада Марко юришъ учиніо ,
Што є мужко или женско было ,
Све є Марко подъ саблю туріо ;
Па Нинину ухвати любовцу ,
И метину є на коня Шарина ,
Свою Марко любу ухватіо ,
Пакъ є узе подъ руку десницу ,
Бритку саблю у руку лієву ,
Преко града юришъ учиніо ,
Или мужко , или женско стиже ,
Свакомъ главу са рамена диже ,
Докъ приміо одъ Костура ключе ;
А кадъ дође на врата одъ града ,
Побратиму своме говораше :
„На ти , побро , Нинину любовцу ,
Потурчи є пакъ є узми за се .“
Кралъићъ марко у Цариградъ пође ,
А кадъ Цару на диване дође ,
Дивно му се Марко поклоніо ;
Вели ињму Отмановићъ Царе :
„Добро дош'о , мой посинко Марко !
Есил' ми се , Марко , уморіо ?“
Говори му Кралъићу Марко :
Како є не бы уморіо , Царе ,
Примуюћи одъ Костура ключе .
Па му ~~ключе~~ бапы на колѣно .

Тада вели Отмановићъ Царе:

„Хот' ли, Марко, на Босни везирство,
Ил' господство, кое теби драго?“

Одговара Кралевићу Марку:

„Нећу, Царе, господства никаква,
Него само да я піемъ вино!“

Кадъ є Царе Марка разуміо,
Онъ узимаљ стотину дукатахъ,
Те ихъ даде Кралевићу Марку:

„На ти, Марко, поћ' се напій вина!“
Овако му Марко говоріо:

„Рђа била и Цара такога!

Да самъ теби довео робыню,

Ил' доніо одъ каура главу,

Дао бы ми и триста дукатахъ;

А што ће ми стотина дукатахъ?

Не бы Марко ни бркне сквасіо!“

А кадъ га є Царе разуміо,

Па пустіо крозъ войску телале,

Вичу они три біела дана:

„Те се нађе одъ вина механа,

Када дође Кралевићу Марко,

Нека піш да не плаћа вино!“

Стоя Марко за годину данахъ,

У Стамболу вина нестануло!

И Б С Н А Д Р У Г А .

М у і о С е р х а т л і я и А р а п и н ы .

Серхатліе добре конъ хране ,
Надаю се лѣту и сеферу ,
Лѣто проѣе ал' сефера не бы ;
Сви су Турцы конъ продавали ,
Али нехѣе Серхатлія Myio ,
Него храни біела ѡогата
Одъ трећака до седамъ годинахъ ,
И добра е коня одгою
Ал' и блага доста похарчю :
Седамъ ѿесахъ своихъ готовіехъ
А седамъ е задужю дуга ,
Заложю куће и баштине ,
Ма да видишъ велике невољ !
Нестаде му паре ни динара ,
Нейма зашто купитъ ни сіена ;

Кадъ се юнакъ на неволын наће,
Онъ старицу майку дозываше:
„Додай мени узду са ѡогата,
Я њу извест' ѡога у чаршю,
Те продати добра коня мота,
Не бы ли ми Богъ и срећа дала,
Даб' се тежка одужјо дуга,
Знамъ да главно ухватити нећу.“
Узл' Турчинъ ѡога дебелога,
Исћера га Мујо у чаршю,
Исподъ нѣга живый органъ скаче;
Међу собомъ Турци бесѣдаху:
„Добра коня а болѣгъ юнака!“
Ал' бесѣде Хоџе и Хаџије,
Што су Мую благо узаймили:
„Залуду є и конь и юнаштво,
Дужанъ намъ є седамъ ћесахъ блага,
Дао намъ є кућу и баштину,
Да ихъ никадъ одкупити неће.“
А то чуо силанъ Серхатліја,
Зао юнакъ бѣше одъ укора,
То є нѣму люто жао было,
Мало лакише него глава мртва,
Невесело коня натрагъ врати,
А кадъ доће у бѣле дворе,
Старица му бесѣдила майка:
„Што є, сынко, ако Бога знадешъ?“

Што си тако невесео люто? Ил' ти ніє по волын ћогине? Ил' ти коню муштеріе нейма? Све ѹой Мујо по истини каже, Па га стара разговара майка: „Не бой ми се, моє мило дѣте, Богъ ће нама помоћ', ако Богъ да!“ У ріечи којо бесъђаху, Ал' ето ти Царевъ Капіціл Носи Мую Царева Фермана; Ферманъ учи силанъ Серхатлія, Ферманъ учи а сузе пролива, Пытала га оistarљла майка: „Што є, сынко, огњемъ изгорѣла, Тє є тако жалостива люто, Ели, сыне, књига одъ мейдана?“ — „Ніє, майко, књига одъ мейдана, Камо срећа одъ мейдана да є! Нег' є Ферманъ одъ честитогъ Цара, Брж' ме Царе у Цариградъ зове. А Бога ми, моя стара майко! Богу су ми плоче одлећеле, Па га зашто подковати неймамъ, А некмо ли хашлукъ до Стамбода.“ То кадъ чула Мујтина майка, Имаћаше дукать о гроту, Одкиде га па га Мую дава:

Некоја је купио кујун и купио је

„На ти , сыне , те подкуй ѡјогата ,
И ето ти хашлукъ до Стамбала .“
Іошъ га майка дивно благосивля :
„Хайде съ Богомъ мое чедо драго !“
На путу ти добра срећа была !“
Оде Мујо бієлу Стамболу ,
А да видишъ сиана Серхатліє ,
Како Мујо добро дукатъ штеди ,
На данъ пару вина и духана ,
О томъ , брате , до Стамбала дође ;
А кадъ дође на Стамболъ капију ,
На шадрванъ водицу студену ,
Ту находит ліепу ѡевойку ,
Воду носи а сузе пролива ,
Но ню ныта силеный Серхатлія ;
„Што є теби , ліепа ѡевойко ?“
Те ти тако сузе проліевањъ ?“
Срдито му бесѣди ѡевойка :
„Прођи ме се незнанъ Серхатлія !“
Ако плачемъ єсть ми и неволя !
Богъ убіо Отмановићъ Цара ,
Те є Царе игру заметную ,
На ѡевойке меће на кошију ;
Мы остале за отцемъ сиротиње ,
Уз'о часъ се родиле ліепе !
Двіє насъ є досле поставіо
На кошију на юначку игру .

Ко утече на коньину брзу,
На утече црный Арапине,
Црный Арапъ изъ Арабистана
На иѣговой сурой Бедевіи;
Благо поси, а Ѣевойке води,
На имъ люби на срамоту лице,
Сютра мене меће на кошию,
А какавъ е црный Арапине!
Одъ яда га ни гледат' не могу,
А пек'мо ли съ ядомъ га любити.
Іошъ е Арапъ изъ туђега царства,
У Цара се наћ' не може юнакъ,
Да утече црномъ Арапину,
Него неће чакъ у Босни каку
Силенога Серхатлію Мул,
И у иѣга вилена Ѣогата,
Занъ е Царе Ферманъ оправio,
На га не би, да га Богъ убиє!
У Цара ће сютра трка быти,
А мен' ядну мећу яа кошию,
А да ако б' утеко' Арапу.“
Ма јој Мујо овако бесѣди:
„Ево, Богъ ме, Мує и Ѣогата!“
Кадъ то чула ліспа Ѣевойка
Изъ рукахъ е воду оставила,
Целива га у скуть и у руку,
Добру Ѣогу гриву и конито,

Бога моли, овако говори:
„Сда Богъ да и сви Божии светци?
Да утечешъ црну Арапину,
И да мени суђенъ будешъ, Мујо!
Него, Мујо, ако знашъ за Бога!
Немой ићи Цареву сарају,
Него хапде у пану механу,
Пий де, вина а пази ћогина,
Упутъ наћи једногъ каурина,
Дукатъ подай, жалити га немой,
Некъ ти ћога до яціє вода,
Еръ є коньицъ труданъ и уморанъ,
Положи му зоби и сіена,
И ужди му четыри съіеhe,
Пази коня, ако Бога знадешъ!
Сда Богъ да те ми будешъ суђенъ!“
Ал' ћевојцы Мујо бесѣдіо:
„Я ти нејмамъ паре ни динара,
Нити зашто купит' и сіена,
А нек'мо ли дукатъ за воданъ.
Ал' да видишъ среће у юнака!
Цура ћерданъ са гр'оца скида,
У коме є петъ стотин' цекинахъ:
„Ето теби хашлукъ, Серхатліј!
Пази коня, и не штеди вина,
А кадъ сваке я ћу теби доћи,
Те ћу за те све харчеве платит'!“

Кадъ се Мујо добави цекинахъ ,
Одгна ѡога предъ пану механу ,
Съ коня спаде , ѡаурина наће ,
Те му дас два дуката златна ,
Да му ѡога до поноћи вода ,
Одъ поноћи зобицу и сіено ,
Іоштъ око ињи' уждю свеће ,
А онъ крха вино изобила .
Истомъ свану , ето ти ѡевойке ,
Мујо носи дванаестъ дукатахъ :
„Най ти , Мујо , те свой харачъ плати ;
Я бы съ тобомъ и юпгъ бесѣдила ,
Али упутъ идемъ на кошњу .“
Текъ што , брате , изышла ѡевойка
Стаде ёка крозъ Стамболъ сокакахъ .
Докъ ето ти црногъ Арапина ,
На његовой сурой бедевіи .
Како Арапъ предъ механу дође ,
Онъ одсѣде свою бедевію ,
Па не тражи коће му с водат ,
Већъ јој бацы дигтина на ябуку ,
Сама му се по Стамбулу вода .
Арапъ иде у пану механу ,
Па говори крчмарци младой :
„Дайдеръ ми се вина напоити ,
И сада ти ништа платити нећу ,
Идемъ часомъ Цару на мейџана ,

Па каљъ дојемъ платићу ти вино.[“]
А каљъ чу то Серхатлія Мујо,
Пакъ се скочи на ћогата свога,
Оћера га Цареву сарају,
Цареве га угледале страже,
Своме Цару на муштулукъ трче:
„Муштулукъ намъ, нашъ честитый Царе!
Ето Мује и води ћогата!
Кои ћ' утесъ црномъ Арапину.[“]
Сви рекоше: хоће ако Богъ да!
Колико є мило Цару было,
Дас нъима неброеню благо,
На рукамъ га предъ Цара износе.
Смѣрио Мујо Цару селамъ дава,
Па га люби у скуть и у руку,
И сердаду на чемъ Царе кланя,
А лѣпше га Царе дочекує:
„Добро дош'o, мой права слуго!
Еси ли се, сине, уморио?[“]
У ріечи коју бесѣдаху,
Аз' ето ти црногъ Арапина,
На нѣговой танкай бедевін,
Колико є Арапъ оснајо,
Копѣмъ цару у пенцеръ удара,
На пенцеру срче поломіо,
И овако Цару говорио:
„На мейданъ ми, из' ми ну дай благо!

Дайдеръ, Царе, благо и ѡевойку,
Узъ ѡевойку четыри робынѣ!“
То е Цару люто жао было,
Арапа бы давно изгубіо,
Ал' е Царе свою ріечь дао,
Ко утече на коницу брзу,
Благо носи а води ѡевойке,
Пакъ се Царска ріечь не пориче;
Нег' овако Мую бесѣдіо:
„Можешъ ли се поуздати, слуго,
У твоєга ѡота одъ мейдана,
Да утечешъ црномъ Арапину?
Честита ѿ тебе учинити.“ —
„Могу, Царе, лахко ако Богъ да!“
Царе Мую хайрдову дава:
„Хайде съ Богомъ моя права слуго!
Душмани ти подъ ногама были,
Ко ѡогату чавли у подковамъ.“
Сви рекоше Лале и Везири:
„Хоће Мую утѣш', ако Богъ да, ріц
И однієш' мейданъ Арапину!“ отајъ
Отидоше у иомъ Стамболско,
У коме е три сахата хода;
А кадъ сила коньска изврѣла,
Сама хата има петъ хилядахъ,
Три хиляде, брате, бедевіяхъ,
А парипим' ни брол се не зна.

Међу собомъ Турцы бесѣдише :
„Поглед', брате, махнита Бошњака,
Кудъ онъ вуче клепаста ѡогата !
Кадъ потече коньска сила сада
Свега ће та плочам' разніети.“
Другији веде : „пека иде , брате ,
И тако ће плоче полићат'
Некъ за нымма плоче састрағъ купи ,
Може коня коват' за годину ,
Да не троши паре ни динара.“
То слушаше Серхатлія Muio ,
Бога моли , ништа не говори.
Кадъ рекоше онда потекоше ,
Понайпослѣ Muio пусти ѡога ,
Да не реку да є прієвара ,
Да не буде међу войскомъ кавге.
Два сахата заједно трчаше ,
А кадъ было у трећемъ сахату ,
Истините се пуста бедевія ,
За ныюмъ Muio натиште ѡогата ,
Ђе є стиже онђе є и прође ;
Ал' да видишъ пусте бедевіс !
Колико є учна за мейдана ,
Главу вргла на сапи ѡогату ,
По сахата заједно трчаше ,
Ни узмиче ни примиче пуста .
Кадъ се Muio дојіло было ,

Онда ѡёга удири бакрачдомъ ;
Те остави сурӯ бедевію ;
Ал' Богъ уби црна Арапина ,
Те Арапинъ изъ свегъ гласа виче :
„ Серхатліо, Богъ да те убіє !
Ты веъ видинъ да си утекао ,
Не сакати добра коня твога ,
Кога бражгъ у два царства идейма ,
Ето т' ѡтугъ плоче полеъеле ,
На му ліс крвица изъ конитахъ .“
Жао Мую добра коня свога ,
Сяха съ коня , ногс му подиже ,
Ни клинацъ му ніє полетіо ,
Ал' далеко Арапъ одмакнуо ,
Колико с Арапъ одмакнуо ,
Іошть е выше хатче бедевійче ,
Кубурлія не бы дometнула ,
А иейма му него по године ,
Занъ Арапу Стамболіе даю
Карагрошахъ петь стотинахъ одма ,
Црный Арапъ неда одъ хиладе .
Кадъ се Мую даде погледати ,
Тадъ е Царевъ чадоръ угледао ,
Те га гледа самъ честитый Царе ,
И иѣгови Лале и Везири ,
И осталла сва господа Царска ,
То се Мую янио учинило ,

На чоте ку южнорускју канџију , ход в П .
Те удари съ обѣ стране ѡога , ѿз в Г .
Башъ одъ куха ѳо сражнага чука ,
Колико га лахко ударio , самъ стой
Три кравава оставаху трага . цдл от А
„Ха ѡогате , приъ ти образъ быо !
Камо мое седамъ Ѣесахъ блага , тпн
Камо ли ми , боланъ , седамъ дуга ,
Дал' ме никадъ одужити нећешь !“ А
Кадъ се ѡого слеже по земљици , цдл
Бакрачліе црну землю спружу ; кој
Ко гледаше свакъ се куніяше . цдл
Та Богъ ме є крыла стеко ѡого ; цдл
Брже стиже црна Арапина , под в Т
Ђе га стиже , ту г' и оставило ; ро из Н
Опеть Арапъ иза гласа виче : ход в П
„Подъ тобомъ се седло разломило ,
Пукли су ти ибришимъ колани !“ в Т
Види Myio да є пріевара , ијасоп
Пакъ Арапа ништа не абѣда , ојак в П
Нег' утече на дугу мейдану , самъ иј
Селамъ даде , а съ ѡогата спаде , А
А скочи се ліепа ѡевойка , ијев ојил
Те Турчину коня прихватила , ајев
На га вода , по гриви га люби , ијА
Люун млада гриву и конито ; јетје в Г
У то зоба Арапъ на кобили . уј в П

Па дохвати везену шешану ;
Те шешаномъ добро запалю ,
Уби , брате , Ѳога Серхатлійна ,
Бого цыкну , а паде у траву ;
А то гледа Серхатлія Мую ,
Много му є коня жао было ,
Ништа лакште него главу мртву ,
Мысли Мую што Ѳе одъ живота ,
А у туђу землю запаную ,
Цакъ онъ нейма свога емшерів .
Кои бы му было у неволни ,
Паде м' на умъ на юнаке старе ,
На Бошияке старе витезове :
„ Та болъ є погинут' юначки ,
Нег' срамотно живлѣт' на свісту . “
Па дохвати брешу по кашу ,
Свою брешу одъ образа пали ,
‘Те Арапа мужки погодю ,
У повіс међу очи двіє ,
Пукло му є чело на четверо ,
Ни жива га земля не счекала .
Ал' се Мую препаную люто ,
Што учини предъ девлетомъ самымъ .
„ Садъ Ѳе мене Царе изгубити ! “
Ал' то Цару много мило было ,
‘Бе утече и уби Арапа ,
Па му метину . Хоне и Кадіе ,

Нека суде силну Серхатлін ;
Ал' му добро бъху одсудила :
Дадоше му лієпу Ѳевойку ,
Узъ Ѳевойку три товара благи ,
А узъ благо четыри робынъ ,
Нек га служе у оцаку своме ,
И да'ше му суро бедевію ,
И намета хатче бедевійче ;
Па га Царе предасе дозыва :
,, Шта Ѳешъ , Муio , да те Царь дарива ? ”
Али Цару Муio говоріо :
,, Султанъ Царе , огріяно сунце !
И мао самъ седамъ Ѳесахъ блага ,
А седамъ самъ задужіо дуга ,
Заложіо куће и баштине ,
Не зову ме силий Серхатлія ,
Већь ме зову дужний Муіобаша ;
Све самъ , Царе , за Ѳога схарчіо ,
А сада самъ Ѳога изгубіо ,
Него , Царе , тако ти Курана !
Одужи ме , не трахимъ ти друго . ”
На то му се Царе наスマло :
,, Ево т' , Муio , седамъ Ѳесахъ блага ,
На ти , сынко , те с' одужи дуга ,
А ево ти седамъ готовіехъ ,
За юнаштво што си учиніо ;
Юшь ти ево на Босни везирство ,
Безъ промъле за твога живота ,
И ево ти и войске и блага . ”
Оде Муio у Босну поносну ,
Здраво доће двору біломе ,
И у двору здраво майку наће ,
Па га майка грли и целива :

„Добро дошо, мое чедо драго! „
Еси ли се, сыне, уморіо? „
Еси ли ми здраво путовао?“ —
„Здраво самъ ти, моя мила майко!
Ал' самъ, майко, изгубіо юга.“
Юначки му майка бесѣдлѧ:
„Здраво, сыне, твоя глава была!
Ты юешъ коня болѣгъ добавити.“ —
„Ал' самъ, майко, на Босни Везиромъ.“
А кадъ иѣга майка разумѣла.
Поче свога сына заклиняти:
„Проклета ти моя храна была!
Ако не ѹешъ свакомъ судитъ право,
Сиромаху и спромашицы;
Знашъ ли, сынко, мы како смо были?“
Зове Мујо Хоџе и Хаџиѣ,
Те имъ враћа седамъ ћесахъ блага:
„На то вами Хоџе и Хаџиѣ!
Вы велисте никадъ платитъ нећу,
И звасте ме дужный Серхатлія,
Ни коня ми подковатъ не щесте,
А садъ Мујо на Босни Везиромъ.
А ћесамъ дужный Серхатлія.“
Они му се, брате, поклонише,
Поклонише до земљице црие.
Мујо поће Босни везироватъ.
Одъ кажб є Босна постанула,
Ниє такій Везиръ настануо:
Свакъ му Бога за здрављъ молише.
Сиротинъ добаръ бише Мујо.
И за то га сваки благосили.

Ово фототипско издање ГРЛИЦЕ, црногор-
ског календара за годину 1838, изашло је на свијет
бригом Научног друштва НР Црне Горе и Матице
српске у Новом Саду

MCMLI

Југоштампа — Београд. Тираж: 500 примјерака

— золотыи РИМЯТъ наадынъ-такъ тогодъ оо
Однажды въ синемъ лесу увиделъ юноша коза
коза, икона Святаго Николая. Икона
запахомъ какъ будто сирени.

Сирень, спаси ТЫ МАЛУЮ
Бы боязь злого бывалъ бы.
Ахъ слыши, малю, пыльца
Альбуминъ золота разбросанъ.
Всего сирень одна осталась
и зорко смотрѣть на землю.
Живи-жизнь сирени, буди сирени
Сиреной и не перейдешь.
Кончено ли, сирене, яко пахнъ сиренъ
Сиреной и сиреной буди.

